

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2022

Alena Mastíková

FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

Studijní program: Všeobecné ošetřovatelství

Alena Mastíková

**CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V PROFESI VŠEOBECNÉ
SESTRY**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Jitka Krocová

PLZEŇ 2022

POZOR! Místo tohoto listu bude vloženo zadání BP/DP s razítkem. (K vyzvednutí na sekretariátu katedry.) Toto je druhá číslovaná stránka, ale číslo se neuvádí.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval/a samostatně a všechny použité prameny jsem uvedl/a v seznamu použitých zdrojů.

V Plzni dne 30. 3. 2022.

.....

vlastnoruční podpis

Abstrakt

Příjmení a jméno: Alena Mastíková

Katedra: Ošetrovatelství a porodní asistence, FZS ZČU

Název práce: Celoživotní vzdělávání v profesi všeobecné sestry

Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Jitka Krocová

Počet stran - číslované: 57

Počet stran - nečíslované: 67

Počet příloh: 2

Počet titulů použité literatury: 43

Klíčová slova: vzdělávání, celoživotní vzdělávání, všeobecná sestra, formy celoživotní vzdělávání, ošetrovatelství

Souhrn:

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části - na teoretickou a praktickou. V úvodu teoretické části práce jsme pro komplexnost popsali vývoj vzdělávání ošetrovatelství v historickém kontextu na území České republiky i ve světě. V další části teoretické práce jsme se zaměřili na současné vzdělávání v profesi všeobecné sestry, formy vzdělávání a motivaci ke vzdělávání. V praktické části jsme dotazníkovým šetřením zjistili, že preference formy vzdělávání souvisí s typem pracoviště, kde všeobecná sestra pracuje, také souvisí s nejvyšším dosaženým vzděláním všeobecné sestry a souvisí i s délkou praxe všeobecné sestry.

Abstract

Surname and name: Alena Mastíková

Department: Department of nursing and midwifery, HCS WBU

Title of thesis: Lifelong learning in the profession of general nurse

Consultant: PhDr. Mgr. Jitka Krocová

Number of pages - numbered: 57

Number of pages - unnumbered: 67

Number of appendices: 2

Number of literature items used: 43

Keywords: education, lifelong learning, general nurse, forms of lifelong learning, nursing

Summary:

The bachelor thesis is divided into two parts - theoretical and practical. In the introduction to the theoretical part of the work we have, for the sake of complexity, described the development of nursing education in the historical context in the Czech Republic and in the world. In the next part of the theoretical work, we have focused on the current education in the profession of nurse, forms of education and motivation for education. In the practical part, we have found out through a questionnaire survey that the preferences of the form of education are related to the type of workplace where the nurse works, to the highest level of education and the length of the nurse's practice.

Poděkování

Ráda bych poděkovala své vedoucí PhDr. Mgr. Jitce Krocové za odborné vedení bakalářské práce, poskytování rad, materiálních podkladů, za trpělivou pomoc a za připomínky při vypracovávání práce.

Dále bych chtěla poděkovat hlavním sestřám v nemocnicích, které nám povolili vykonávat výzkumné šetření.

Nakonec bych ráda poděkovala mé rodině za podporu.

OBSAH

SEZNAM GRAFŮ	9
SEZNAM ZKRATEK	10
ÚVOD.....	11
TEORETICKÁ ČÁST	12
1 HISTORIE VZDĚLÁVÁNÍ OŠETŘOVATELSTVÍ VE SVĚTE.....	12
1.1 Ošetřovatelská škola ve světě	13
1.2 Vzdělávání ošetřovatelství v USA.....	14
2 HISTORIE VZDĚLÁVÁNÍ V OŠETŘOVATELSTVÍ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY.....	15
2.1 První ošetřovatelská škola a vývoj vzdělávání na území České republiky.....	16
3 SOUČASNÉ VZDĚLÁVÁNÍ VŠEOBECNÝCH SESTER	20
3.1 Koncepce ošetřovatelství ČR a vzdělávání v ošetřovatelství	20
3.2 Současné vzdělávání všeobecných sester	21
3.2.1 Pregraduální vzdělávání všeobecných sester.....	22
3.3 Formy celoživotního vzdělávání v ošetřovatelství	23
3.4 Motivace všeobecných sester ke vzdělávání.....	27
PRAKTICKÁ ČÁST	29
4 FORMULACE PROBLÉMU	29
5 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY/PROBLÉMY	29
5.1 Hlavní cíl.....	29
5.2 Dílčí cíle a výzkumné otázky/problémy	29
5.2.1 Operacionalizace pojmů	30
6 CHARAKTERISTIKA SLEDOVANÉHO SOUBORU	31
7 METODIKA PRÁCE	32
8 ORGANIZACE VÝZKUMU	33
9 INTERPRETACE A PREZENTACE VÝSLEDKŮ	34
10 VYHODNOCENÍ PŘEDPOKLADŮ	51
DISKUZE.....	53
ZÁVĚR.....	58
SEZNAM LITERATURY.....	59
SEZNAM PŘÍLOH	64
PŘÍLOHY	65

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Místa pracoviště respondentů dle krajů

Graf č. 2: Typy pracovišť respondentů

Graf č. 3: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Graf č. 4: Délka zdravotnické praxe respondentů

Graf č. 5: Postoj ke vzdělávání formou semináře

Graf č. 6: Postoj ke vzdělávání formou školicí akce

Graf č. 7: Postoj ke vzdělávání formou konference nebo kongresu

Graf č. 8: Postoj ke vzdělávání formou e-learningových kurzů

Graf č. 9: Postoj ke vzdělávání formou samostatného studia odborné literatury

Graf č. 10: Účast ve specializačním vzdělávání

Graf č. 11: Důvod účasti ve specializačním vzdělávání

Graf č. 12: Absolvování certifikovaného kurzu

Graf č. 13: Důvod absolvování certifikovaného kurzu

SEZNAM ZKRATEK

USA - Spojené státy americké

MZČR - Ministerstvo zdravotnictví České republiky

Č. - číslo

Sb. - sbírky

DiS. - diplomovaný specialista

Bc. - bakalář

Mgr. - magistr

NCONZO - Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů

IPVZ - Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví

Apod. - a podobně

CŽV - celoživotní vzdělávání

JIP - jednotka intenzivní péče

ARO - anesteziologicko-resuscitační oddělení

NSP - národní soustava povolání

Cca - přibližně

Kč - koruna česká

EKG - elektrokardiografie

CMP - cévní mozková příhoda

PEG - Perkutánní endoskopická gastrostomie

ÚVOD

V bakalářské práci se zabýváme celoživotním vzděláváním všeobecných sester. S rozvojem ošetrovatelství v posledních několika desetiletí rostou nároky na co nejobornější a nejkompexnější ošetrovatelskou péči, a proto je celoživotní vzdělávání v ošetrovatelství tak důležité. Jako budoucí absolventka studijního programu Všeobecné ošetrovatelství se o tuto problematiku zajímám. Cílem celoživotního vzdělávání všeobecných sester je získávání dovedností, schopností a kompetencí potřebných k výkonu povolání.

V teoretické části bakalářské práce popisujeme historický vývoj vzdělávání v oboru ošetrovatelství, jak na území České republiky, tak ve světě. Zabýváme se důležitými historickými milníky, které zásadně ovlivnily dnešní podobu profese všeobecné sestry. Také jsme se zaměřily na aktuální stav vzdělávání v ošetrovatelství na středních zdravotnických školách, vyšších odborných školách a na školách vysokých. V současnosti je profese všeobecné sestry regulované povolání, podléhá tedy povinnému celoživotnímu vzdělávání. V bakalářské práci popisujeme formy, které jsou zahrnuty do celoživotního vzdělávání v profesi všeobecné sestry, do nichž patří specializační vzdělávání, inovační kurzy, certifikované kurzy, odborné stáže a praxe, účast na školících akcích, konferencích, kongresech, sympoziích, publikační či pedagogicko-výzkumná činnost, vypracování standardu či nového postupu, e-learningové kurzy, samostatné studium odborné literatury a navazující studium.

Cílem práce je zkoumat problematiku preference forem celoživotního vzdělávání všeobecných sester. Budeme zjišťovat, jaké formy celoživotního vzdělávání všeobecné sestry preferují a jaké faktory jejich preference ovlivňují. V závěrečné části práce budou získané výsledky porovnány mezi sebou a s dalšími výzkumy.

Rešerše byla provedena na základě stanovených klíčových slov a nastaveného časového údaje. Dle zadaných kritérií jsem relevantní zdroje vyhledala ve Studijní a vědecké knihovně Plzeňského kraje, knihovně zdravotnických studií Západočeské univerzity v Plzni, online knihovně Bookport a elektronické databázi ProQuest.

TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE VZDĚLÁVÁNÍ OŠETŘOVATELSTVÍ VE SVĚTE

Ačkoliv ve starověku ošetřovatelství jako obor neexistovalo, v písemných pramenech se dočteme o zaučování pomocníků lékařů, nejednalo se o ošetřovatele, ale byli předchůdci této profese (Duinová, 1999).

V osvícenském období v letech 1715-1789 se odehrály velké změny, tou hlavní bylo, že se začal vytvářet koncept nemocnic, porodnic a dalších zařízení. Změna spočívala primárně v tom, že se zařízení už přímo zaměřovaly na péči o nemocné a nesloužily jen jako azyl chudým a nemohoucím. Vznikla rozsáhlá reforma lékařského školství. Městská správa kontrolovala dodržování předpisů a kodexu, kterým se zdravotnický personál podroboval. Vznikaly také první teorie o zdravotnictví (Kutnohorská, 2010).

V 19. století byl velký rozmach ve vzdělávání, hlavně z důvodu povinné školní docházky, čímž bylo ovlivněno i vzdělávání v ošetřovatelství. Pokusy o vytvoření profese zdravotní sestry můžeme nalézt i v dřívější historii, většinou tyto formy nebyly dostatečně ucelené, a proto se v této době ošetřovatelství nepovažovalo za povolání (Kutnohorská, 2010).

V letech 1810 až 1881 žil známý lékař Nikolaj Ivanovič Pirogov, který sehrál zásadní roli ve vzdělávání v ošetřovatelství. Pirogov si uvědomoval důležitost ošetřovatelek a plně podporoval jejich vzdělávání. Dokonce se o jejich důležitosti zmiňoval ve své publikaci (Kutnohorská, 2010). Dalším významným jménem byl Theodor Fliedner, který žil v letech 1800 až 1864. 13. října roku 1836 založil ve městě Kaiserswerther nemocnici a školící středisko, ve kterém probíhalo školení diakonek a vyučovalo se ošetřovatelství. Roku 1850 se ve zmíněném středisku vyučila i Florence Nightingale, která své myšlenky inspirované Kaiserswertským střediskem později šířila ve své ošetřovatelské škole (British Red Cross).

Po bitvě roku 1859 u Solferina byl Henry Dunant tak rozrušen z počtu mrtvých a z nedostatku ošetřovatelské péče, že se rozhodl jednat. Pod záštitou Červeného kříže podporoval vyškolení nelékařského personálu v dobách míru. Podstatou učení bylo poskytování pomoci každému, bez ohledu na jeho národnost, a to především ve válečném období. Roku 1864 po podání návrhu samotným Dunantem byla přijata Ženevská úmluva

o poskytování zdravotnické pomoci na bojišti. Protože Červený kříž potřeboval dostatek kvalifikovaných pracovníků, roku 1909 začaly vznikat dobrovolné vyškolovací oddíly pro poskytování ošetrovatelských služeb (British Red Cross).

1.1 Ošetrovatelská škola ve světě

Ačkoli školy vyučující ošetrovatelství existovaly, Florence Nightingale je pojala v jiném duchu. První ošetrovatelská škola byla oficiálně otevřena 15. června 1860 u Londýnské nemocnice svatého Tomáše. Pro výstavbu a fungování školy byla založena speciální dobročinná sbírka, ve které bylo především od vojáků z Krymské války a jejich rodin vybráno kolem 45 000 liber (cca 1 331 282 Kč), což bylo dostatek financí na zahájení fungování první ošetrovatelské školy (Kutnohorská, 2010).

Tehdejší ředitelkou ošetrovatelské školy byla Sarah Wardrop. Na škole vyučovala řada lékařů, ale i samotná Florence Nightingale. Na převážně teoretické studium postačil žačkám jeden rok studia, kterého se zúčastnilo kolem dvaceti až třiceti mladých žen. Jako hlavním zdrojem informací a materiálem ke studiu sloužila publikace s názvem *Zápisky o ošetrovatelství* z roku 1860 jejichž autorkou byla zakladatelka školy Florence Nightingale. Náplní výuky byla jak teoretická část, tak i praktická část. Velkou výhodou byla těsná blízkost mezi školou a nemocnicí, kde studentky vykonávaly praxi pod vedením zkušené ošetrovatelky. Podmínkou pro studium byl věk mezi 18 až 30 lety, zájemkyně nesměly být v manželském svazku ani mít potomky a samozřejmě musely být v dobrém zdravotním stavu. Po úspěšném dokončení ročního studia začaly dívky pracovat v nemocnici, kde ještě čtyři roky poté byly zaměstnány pod záštitou školy, přičemž měly i výrazně nižší platové ohodnocení. Roku 1862 prošla škola další pozitivní změnou a přibyl nový obor pro porodní asistentky. Za zmínku stojí i na tehdejší dobu vyspělé hodnocení dívek, které bylo vypracováno přímo Florence Nightingale. První ošetrovatelská škola byla nejen velice prestižní, ale i mezinárodní, takže zde studovaly dívky z celého světa, které se po dostudování vrátily do svých rodných zemí a zde zakládaly další ošetrovatelské školy. Fungování této instituce brzy přineslo skvělé výsledky. Bezesporu se zlepšila kvalita poskytované péče v nemocnicích, na ošetrovatelskou profesi se již nenahlíželo jako na ponižující a podřadnou práci a také se zlepšilo jejich platové ohodnocení. Za největší úspěch je považováno postupné rozšiřování ošetrovatelských škol po celém světě a motivace k provádění této nelehké práce (Davie, 1958).

1.2 Vzdělávání ošetrovatelství v USA

V americké historii vzdělávání se setkáme s ošetrovatelskou péčí převážně v domácím prostředí, jež byla vnímána jako pomoc bližnímu či vlastní rodině. Tato myšlenka se změnila kolem devatenáctého století, kdy se rozmohl trend nemocnic. Nemocnice se nacházely hlavně ve větších městech a byly spravovány církví, o pacienty se staraly většinou jeptišky (Whelan, Buhler-Wilkerson, 2011).

Pro lékaře byly důležité kvalitní ošetrovatelky, na které se mohli spolehnout, a proto zahájili dobrovolné kurzy ošetrovatelství. Roku 1798 se Newyorský lékař Valentin Seaman rozhodl zorganizovat kurz pro ošetrovatelky v poporodní péči. Roku 1839 byla vydána publikace s názvem *The Nurse's guide*, ve volném překladu *Průvodce sestry*, Dr. Josephem Warringtonem, který byl velký zastánce ve vzdělávání ošetrovatelek primárně v péči o dítě. Po začátku občanské války, mezi lety 1861-1865, byla velká potřeba ošetrovatelek a zdravotních sester, které budou schopny pečovat o velké množství nemocných a raněných občanů. V té době se o pacienty staralo přes 20 000 ošetrujících. Po zkušenostech z války započal velký rozmach ošetrovatelských kurzů. Například roku 1869 se uskutečnil šestiměsíční kurz v Pensylvánii pro zdravotní sestry, obdobné kurzy byly nabízeny i v dalších oblastech (Whelan, Buhler-Wilkerson, 2011).

Rok 1873 se právem zapsal do historie ošetrovatelství v USA, neboť tohoto roku zahájily ošetrovatelskou činnost tři vzdělávací programy pro sestry, které byly založeny na myšlenkách Florence Nightingale. Tyto vzdělávací programy jsou předchůdci pro profesionální vzdělávání sester dnešní doby. Již zmíněné první tři ošetrovatelské školy vedly k rozšíření trendu zdravotnických škol po celé USA. Již roku 1900 se zde nacházelo kolem 400 až 800 zdravotnických škol a každá byla stejně jako na území Evropy v blízkosti nemocnice, kde byla prováděna praktická výuka. Jak koncem devatenáctého století rostla popularita sester, začala se zde rýsovat myšlenka ošetrovatelské péče jako profese (Whelan, Buhler-Wilkerson, 2011).

2 HISTORIE VZDĚLÁVÁNÍ V OŠETŘOVATELSTVÍ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Anežka Česká, jinak známá jako Anežka Přemyslovna, je dodnes nazývána patronkou českého ošetřovatelství. Za svůj život založila několik klášterů a řád Křižovníků s červenou hvězdou. Pro tento řád vytvořila i souhrn postupů k ošetřování potřebným, čímž vytvořila vůbec první etický kodex ošetřovatelské péče (Plevová, 2018).

Karel IV. 7. 4. 1348 založil univerzitu v Praze, ve které bylo možné studovat na fakultě teologické, svobodných umění, právnické a lékařské. Založení lékařské fakulty posunulo lékařství na novou úroveň, a zároveň bylo i pozitivně ovlivněno ošetřovatelství, které s ním úzce souvisí. Bohužel o počátcích univerzity se nedochovalo mnoho pramenů. Přesto víme, že si fakulta velice rychle vybudovala dobrou reputaci a byla velice uznávanou (lékařská fakulta Univerzita Karlova).

Významné pro vývoj bylo období osvícenské, tedy 18. století. K vládě se dostala Marie Terezie a začala s velkými změnami. Její reformy zasáhly každé odvětví v zemi a neopomenuly ani vzdělávání v ošetřovatelství. Marie Terezie usilovala o zlepšení kvality ve školství. V návaznosti na její přesvědčení se roku 1774 uvedla v platnost reforma o povinné školní docházce, poté se v zemi začalo objevovat více vzdělaných lidí a ochota o další studium jen rostla (Zychová, 2016).

Roku 1807 nastal další milník ve vývoji vzdělávání. František Kugelstein sepsal učebnici k výuce ošetřovatelství, která popisovala, jak má vypadat práce ošetřovatelů. Přestože se kniha na území České republiky vyskytovala, z finančních důvodů a z nedostatečné gramotnosti obyvatel se nedočkala velkého úspěchu (Niklíček, 1985).

Vývoj ošetřovatelství na území České republiky, stejně jako ve světě, vycházel z myšlenek Florence Nightingale. Základem vzdělávání v ošetřovatelství bylo založení zdravotnických škol v letech 1874 a poté v roce 1916 (Pražský, 2012).

2.1 První ošetřovatelská škola a vývoj vzdělávání na území České republiky

Roku 1874 se uskutečnil první pokus o založení ošetřovatelské školy na našem území a v návaznosti na to se otevřely i kurzy pro ošetřovatelky. Byla to snaha o doplnění odborně vzdělaného personálu do nemocnic. Přestože bylo zakládání kurzů správným krokem, jejich provedení nebylo ani zdaleka dokonalé. Ošetřovatelky neměly přístup k praktickým výkonům, a to je značně indisponovalo. Až roku 1913, s tušením příchodu první světové války, bylo pro praktikanty možné účastnit se praktických výkonů v nemocnicích. Roku 1881 byla uzavřena jak škola, tak i kurzy pro ošetřovatelky (Kutnohorská, 2010).

Po uzavření školy nebylo kde školit ošetřovatelky, a proto se je roku 1881 Vídeňský lékař Theodor Billroth rozhodl školit ve vlastních kurzech. Původně nemocnice ošetřovatelky s kurzy odmítaly, ale po příchodu vojáků, kteří potřebovali ošetřovatelskou péči do Vídně svolili k jejich přijetí. Bylo zřejmé, že jsou dobře připravené k poskytování ošetřovatelské péče a uplatní se v nemocnicích. Rok poté princ Rudolf z Rakousko-Uherska poskytl Billrothovi finanční prostředky na vybudování vlastní ošetřovatelské školy Rudolfinerhaus. U školy, jak již bylo zvykem, vybudovali i nemocnici. V roce 1912 začala Rudolfinerhaus spolupracovat s nadací Červený kříž. Naneštěstí v březnu roku 1945 byla při náletech nemocnice poškozena a oprav se dočkala až po druhé světové válce. Nemocnici i školu Rudolfinerhaus nalezneme dodnes na území dnešního Rakouska (Kutnohorská, 2010; Rudolfinerhaus private hospital).

Velký zvrat přišel roku 1914, kdy vešlo v platnost nařízení o zakládání ošetřovatelských škol. Ještě toho roku byly postaveny dvě ošetřovatelské školy v Praze, jedna česká a druhá německá. Dva roky po vybudování, tedy roku 1916 byly tyto již zmíněné ošetřovatelské školy oficiálně otevřeny a zahájily svou činnost. Jednou z hlavních podmínek fungování ošetřovatelských škol bylo umístění v blízkosti nemocnice, a to z čistě praktického důvodu. Absolventky musely zvládat praktické výkony, a proto jim nemocnice, u kterých se nacházely, umožnily se tyto dovednosti naučit. Byly vedeny zkušenými ošetřovatelkami a lékaři. Ošetřovatelská škola měla i svůj internát, kde byly žáčky po dobu studia ubytovány. Studentky, které byly právně zavázané k vykonávání profese ve fakultní nemocnici, po úspěšném absolvování mohly na škole studovat zdarma a bylo jim poskytnuto vše potřebné ke studiu. Studentky bez této úmluvy byly povinny platit 70 korun českých za každý měsíc studia prvního roku. Podmínky pro přijetí do ošetřovatelské školy byly vcelku

přísné. Žačka musela dovršit věku 18 let, pokud tomu tak nebylo, byl nutný souhlas otce či orgánu toho způsobilého. Žačka musela být v perfektním zdraví, a to jak fyzickém, tak samozřejmě i psychickém. Povinností bylo doložit dokument o bezúhonnosti, a také o tom, že nemá vlastní domácnost, nebo že se nestará o nezletilé dítě. Při splnění všech výše uvedených podmínek mohla zájemkyně o studium přistoupit k výběrovým přijímacím zkouškám, které měly prověřit její celkovou inteligenci a skládaly se ze slohové části, písemného diktátu, matematických počtů a ústní zkoušky, zjišťující komunikační schopnosti uchazečky. Bylo přijímáno do patnácti žákyň na rok a po přijetí byly ještě tři měsíce ve zkušební době, kdy mohly kdykoliv a bez udání důvodu opustit školu. Studium bylo dvouleté, přičemž náplň prvního roku studia byla pouze teoretická výuka. Po úspěšném absolvování zkoušky na konci školního roku mohly pokračovat do druhého ročníku, kde se učily praktickým výkonům v nemocnicích. Pokud žákyně prokázala dobré výsledky, odhodlání, dostatek empatie, spolehlivost a další vlastnosti nezbytné k ošetřování nemocných, byla připuštěna ke státní závěrečné zkoušce, po jejímž úspěšném splnění byla oficiálně diplomovanou ošetřovatelkou nemocných (Vytejšková, 2014; Kučera, 2006; Zelinka, 2014).

Ošetřovatelství jako povolání je specifikováno jasně danými kompetencemi, které zdravotník má, a tímto směrem se začalo ošetřovatelství ubírat za vzniku První republiky. Konečně se začaly budovat základy ošetřovatelství jako profese. Instituce začaly jasně stanovovat kompetence, které zdravotník má, a vše bylo přesně specifikováno v publikacích s názvy jako Služební instrukce k ošetřování nemocných a dalších. V té době se našli i tací lékaři, kteří si vážili práce sestry a na jejich popud docházelo k rozšiřování kompetencí sester (Kutnohorská, 2010). Do 50. let nelze hovořit o regulaci profese sestry, to se změnilo až roku 1951, kdy se sestry dočkaly ustanovení jejich práce jako profese, a to až v okamžiku přijetí zákona č. 170/1950 Sb., zákona č. 103/ 1951 Sb. a vyhlášky č. 40/1953, kde byly formálně odděleny profese sestry a profese ošetřovatelky (Prošková, 2015).

Naprosto běžné bylo, že se v nemocnicích pohyboval personál nekvalifikovaný, nebo opravdu jen s minimální kvalifikací, jako byl například několikátýdenní kurz. Nedostatečně vyškolený personál samozřejmě nebyl schopen vykonávat výkony na dostatečné úrovni, a proto se za První republiky začalo zaměřovat na doškolovací kurzy, zejména na zakládání ošetřovatelských škol. Roku 1950 začaly vznikat školy pod oficiálním názvem Vyšší sociálně zdravotní škola, kde bylo možné studovat celkem sedm oborů: Zdravotní a sociální pracovnice, Ošetřovatelka, Dětská sestra, Porodní asistentka, Zdravotní laborant, Zubní

laborant a Pracovnice v oboru výživy. Společným základem oborů byly dva roky všeobecného studia, přičemž ve třetím roce studia si žákyně mohly vybrat zaměření jim nejbližší. Studium bylo po čtyřech letech ukončeno maturitní zkouškou. Z důvodu nedostatku personálu v nemocnicích bylo od roku 1951 studium zkráceno pouze na tři roky. Roku 1953, spolu s tehdejším vládním nařízením, bylo studium prodlouženo opět na čtyři roky a roku 1956 bylo spuštěno abiturientské studium a s ním i večerní, dálková nebo externí forma studia. Protože bylo v nemocnicích nedostatek zdravotnického personálu, mohly studentky získat vzdělání i alternativním způsobem studia. Pořádaly se různé přípravné kurzy, a o pět let později i doškolovací kurzy. Na vyšší odborné škole se studovalo po dobu dvou let a cena za měsíc studia se pohybovala kolem 700 korun. Studovat mohly jen ošetřovatelky po absolvování dvouleté ošetřovatelské školy a po třech letech praxe v nemocnici (Kutnohorská, 2010).

I v minulosti byl kladen důraz na udržení kvalifikace sester, a proto byly zdravotničtí pracovníci povinni sledovat aktuální informace ve svém oboru. Nemocnice a podobné organizace musely minimálně jednou měsíčně pořádat nedobrovolné seminární školení. V roce 1954 vznikla evidence zdravotnických pracovníků, kterou spravovalo ministerstvo zdravotnictví a národní výbory (Prošková, 2015). V návaznosti na zvyšování kvalifikace v ošetřovatelství, byla roku 1961 zahájena činnost Střediska pro další vzdělávání středních zdravotnických pracovníků. Tato organizace prošla mnohými změnami, než se roku 2003 stala centrem ošetřovatelského oboru. Dnes ji známe pod názvem Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (Plevová, 2018).

Po pádu komunistického režimu roku 1989 došlo ke změnám ve vyučování na zdravotnických školách. Roku 1991 byl zrušen obor Zdravotní a dětská sestra a byl nahrazen studijním oborem Všeobecná sestra. Byl kladen důraz na prožívání nemocného a hlavním cílem výuky bylo osvojení odborných výkonů za souběžného formování ošetřovatelství (Pražský, 2012).

Roku 2004 se ošetřovatelství dočkalo velkých změn. Vešel v platnost zákon č. 96/2004 Sb., který pojednával o nelékařských zdravotnických povoláních. Ve školním roce 2004/2005 byl zrušen obor Všeobecná sestra, načež jej nahradil obor Zdravotnický asistent. Absolvent střední zdravotnické školy, který nechtěl pracovat pod odborným dohledem, musel navázat studium na vyšší odborné škole zdravotnické studijním oborem Diplomovaná všeobecná

sestra, nebo na škole vysoké ve studijním oboru Všeobecná sestra (Pražský, 2012; zákon č. 96/2004 Sb.).

3 SOUČASNÉ VZDĚLÁVÁNÍ VŠEOBECNÝCH SESTER

Pro výkon profese všeobecné sestry je podmínkou úspěšné dokončení minimálně tříletého bakalářského studijního programu Všeobecné ošetrovatelství, úspěšné dokončení minimálně tříletého oboru Diplomovaná všeobecná sestra na vyšší odborné škole, nebo úspěšné dokončení minimálně jednoho roku v oboru Diplomovaná všeobecná sestra na vyšší odborné škole, pokud měl dotyčný způsobilost k výkonu vybraných povolání (MZČR, 2021).

Délka studia probíhá standardně tři roky, z čehož nejméně 4 600 hodin se skládá z výuky teoretické. Doba praktické výuky je stanovena nejnižší hranicí 2 300 hodin a nejvyšší hranicí 3000 hodin. Za praktickou část výuky se považuje pouze výuka uskutečněná v nemocnici, nebo zařízení nemocnici podobnému. Studium probíhá prezenční, tj. denní, nebo kombinovanou formou studia (MZČR, 2021).

3.1 Koncepce ošetrovatelství ČR a vzdělávání v ošetrovatelství

Koncepce ošetrovatelství se zaměřuje na zdravotnická povolání poskytující ošetrovatelskou péči o pacienta. Mezi tyto povolání řadíme profesi všeobecná sestra, dětská sestra, praktická sestra, ošetrovatel a sanitář. Koncepce ošetrovatelství má za cíl vylíčit aktuální situaci v českém zdravotnictví a předpovídat její vývoj v budoucích letech. Dalším záměrem koncepce ošetrovatelství je stanovit jasné cíle, dle nichž se bude postupovat a zajistí se tak kvalitní péče pro pacienty, což také povede ke zlepšení postavení sester ve společnosti. Koncepci ošetrovatelství vydává Ministerstvo zdravotnictví České republiky, nejaktuálnější byla zveřejněna 27. dubna 2021 a vychází z koncepce ošetrovatelství z roku 2004 (MZČR, 2021).

Jedním ze strategických cílů koncepce ošetrovatelství z roku 2021 je vzdělání a praxe založená na spolupráci všech zainteresovaných stran, kde se jeden ze specifických cílů zaměřuje na posílení významných investic do vzdělávání sester. Zmíněný cíl byl zařazen z důvodu rozporu mezi kompetencemi ve vzdělávání všeobecných sester, špatného rozvrstvení ošetrujícího personálu a zvyšujících se potřeb pacientů. Pro následující roky bylo doporučeno poupravit osnovy v oblasti ošetrovatelských oborů a tím rozšířit škálu znalostí. Studium by se mělo zaměřit především na odbornou praxi a komunikaci cílenou na zdravotnické prostředí. S tím by se měl klást důraz na vzdělané a kvalitní přednášející ve studijních programech. Je doporučeno brát zřetel na přípravu teoretickou, ale především

praktickou, před samotným nástupem na odborné praxe. Je důležité namotivovat budoucí nelékaře a současně navýšit kapacity vysokých a vyšších odborných škol a umožnit tak studium pro dostatek budoucích absolventů (MZČR, 2021).

3.2 Současné vzdělávání všeobecných sester

Vzdělávání je organizované učení, které je záměrné a je výsledkem vědomého úsilí jedince. Vzdělávání může být vědomé, nebo nevědomé (Plamínek, 2014).

Od prvního května roku 2004 je Česká republika součástí Evropské unie. Proběhly velké změny, které ovlivnily ošetrovatelství a vzdělávání v ošetrovatelství, na které mělo přímý vliv přijetí zákona č. 96/2004 Sb. Zákon o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních) (zákon č. 96/2004 Sb.). Vyhláška č. 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků v ustanovení § 4 vytyčuje činnosti, které může všeobecná sestra vykonávat. Ve vyhlášce je také popsáno, jaké činnosti mohou absolventi studijního programu Zdravotnický asistent provádět bez odborného dohledu. Pokud chtějí své kompetence rozšířit, musí absolvovat studijní programy vyšší odborné školy zdravotnické, nebo vysoké školy ve studijních programech Ošetrovatelství (vyhláška č. 55/2011 Sb.).

Se zákonem č. 96/2004 Sb. přišla změna ve vzdělávání všeobecných sester na středních školách. Středoškolský čtyřletý studijní obor Zdravotní sestra byl zrušen a vznikl obor nový, Zdravotnický asistent. Výkon profese Všeobecná sestra je možný pro absolventy studijního programu Diplomovaná všeobecná sestra na vyšší odborné škole, nebo pro absolventy studijního programu Všeobecná sestra na vysoké škole (zákon č. 96/2004 Sb.).

O rok později vešla v platnost vyhláška č. 39/2005 Sb., stanovující minimální požadavky na studijní programy. V 4 § této vyhlášky jsou popsány minimální požadavky na programy odborné způsobilosti k výkonu povolání všeobecné sestry. Mezi požadavky patří absolvování akreditovaného studijního programu, buď v prezenční formě studia po dobu minimálně tří let, nebo jiné formě než prezenční, ale ve stejné kvalitě. Vyhláška popisuje, jaké znalosti z teoretické a praktické výuky má všeobecná sestra ovládat (vyhláška č. 39/2005 Sb.).

Od prvního září 2017 vešel v účinnost zákon č. 201/2017 Sb., kterým byl změněn zákon č. 96/2004 Sb. Přijetím zákona č. 201/2017 Sb. byla zrušena registrace nelékařských zdravotnických pracovníků a také kreditního systému. Přestože se již nezískávají kredity, povinnost celoživotního vzdělávání zůstává povinná, kontrolování a systém plánování celoživotního vzdělávání zaměstnanců zajišťuje poskytovatel zdravotních služeb (zákon č. 96/2004). Pomocí kreditního systému bylo celoživotní vzdělávání nelékařských profesí evidováno a dokládáno do Národního centra ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů. Systém spočíval v získání kreditů, a to vymezenými vzdělávacími aktivitami, kde každá vzdělávací aktivita byla ohodnocena počtem kreditů (Jurásková, 2006).

3.2.1 Pregraduální vzdělávání všeobecných sester

Do pregraduálního vzdělávání v ošetrovatelství řadíme studium na střední zdravotnické škole v oboru Praktická sestra, studium na střední zdravotnické škole ve studijním programu Zdravotnické lyceum, studium na Vyšší odborné zdravotnické škole ve studijním programu Diplomovaná všeobecná sestra a vysokoškolské studium ve studijním programu Všeobecné ošetrovatelství. Ve školním roce 2017/2018 byl studijní program Zdravotnický asistent zrušen a nahrazen studijním programem Praktická sestra, který se aktuálně studuje na střední zdravotnické škole po dobu čtyř let. Alternativou pro studium ve studijním programu Praktická sestra je úspěšné dokončení šesti semestrů na vysoké škole v programech připravující na profesi všeobecné sestry, anebo úspěšně dokončené tři roky na vyšší odborné škole v programech připravující na profesi všeobecné sestry. Na střední zdravotnické škole je také od roku 2005 možné studovat obor Zdravotnické lyceum. Jelikož má tento obor větší rozsah učení ve zdravotnických vědách, připravuje studenty na studium na vysokých školách ve zdravotnickém odvětví například na lékařských fakultách, nebo na fakultách zdravotnických studií (Kutnohorská, 2010; Plevová, 2018; zákon č. 96/2004 Sb.).

Kvalifikační vzdělávání je získaná způsobilost k vykonávání profese po ukončení akreditovaných vzdělávacích programů na vysokých školách, nebo vyšších odborných školách. Vyhláška č. 39/2005 Sb. stanovuje minimální požadavky na akreditované vysokoškolské programy, pro získání osvědčení k výkonu profese všeobecné sestry (vyhláška č. 39/2005 Sb.).

Jednou z možností kvalifikačního vzdělávání v profesi všeobecná sestra je studium na vyšší odborné škole. První vyšší odborná škola v České republice byla založena roku

1996. Po úspěšném ukončení středoškolského studia zakončeného maturitní zkouškou student absolvuje tříletý studijní program Diplomovaná všeobecná sestra, který je ukončen absolutoriem. Cílem vyšší odborné školy zdravotnické je získávání nových poznatků, prohlubování znalostí a využívání znalostí při odborné praxi. Výjimka pro zkrácení studia v programu Diplomovaná všeobecná sestra může být uplatněna v případě získání maturity ve středoškolském oboru Zdravotnický asistent, nebo při dokončeném vzdělání ve studijní programu Zdravotnický záchranář, Porodní asistentka a Dětská sestra. Po úspěšném zakončení studia absolutoriem získá student titul DiS. - diplomovaný specialista, který se uvádí za jménem (Plevová, 2018; MZČR, 2021).

Další možností kvalifikačního vzdělávání v profesi Všeobecná sestra je studium na vysoké škole v bakalářském studijním programu Všeobecné ošetřovatelství. Vysokoškolské vzdělání je v České republice pro sestry dostupné od roku 1992. Prvním stupněm studia je bakalářský studijní program a na něj navazuje magisterský studijní program. Cílem vysokoškolského bakalářského programu je kvalitně připravit budoucí absolventy na vykonávání profese všeobecné sestry. Pro úspěšné ukončení bakalářského programu musí absolvent studovat minimálně tři roky v daném studijním programu, úspěšně zakončeném státní závěrečnou zkouškou. Po zdařilém absolvování bakalářského studijního programu získá absolvent právo pro používání titulu Bc. - bakalář v oboru Všeobecná sestra/Všeobecné ošetřovatelství, který se uvádí před jménem (Plevová, 2018; MZČR, 2021).

Navazujícím studiem na bakalářské studium je vysokoškolské studium v magisterském studijním programu Ošetřovatelství, které je možné v České republice studovat od roku 1999. Magisterské studium v oboru Ošetřovatelství je charakterizováno rozvojem vědomostí, dovedností a postojů získaných při bakalářském studiu. Pro získání vzdělání musí absolvent studovat minimálně dva roky v daném studijním programu, zakončeném státní závěrečnou zkouškou. Po úspěšném ukončení studijního programu má absolvent právo na používání titulu Mgr. - magistr v navazující studium se zaměřením, který se uvádí před jménem (MZČR, 2021; Plevová, 2018).

3.3 Formy celoživotního vzdělávání v ošetřovatelství

Zákon č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povolání uvádí formy celoživotního vzdělávání všeobecných sester, do kterých spadá: specializační vzdělávání, inovační kurzy, certifikované kurzy, odborné stáže a praxe, účast na školicích akcích, konferencích, kongresech, sympoziích, publikační či pedagogicko-výzkumná činnost,

vypracování standardu či nového postupu, e-learningové kurzy, samostatné studium odborné literatury a navazující studium (zákon č. 96/2004 Sb.).

Specializační vzdělávání je poskytováno pouze akreditovaným zařízením, které splňuje všechny náležitosti a je schváleno Ministerstvem zdravotnictví. Specializační vzdělávání je rozšíření vědění a pravomocí v různých klinických oborech (MZČR, 2016).

Legislativní vymezení oborů a označení odborností zdravotnických pracovníků se specializovanou způsobilostí je obsaženo v Nařízení vlády č. 31/2010 Sb. O účast ve specializačním vzdělávání může žádat jen zdravotník, který získal odbornou způsobilost k výkonu nelékařského zdravotnického povolání dle zákona č. 96/2004 Sb. V příloze Nařízení vlády č. 31/2010 Sb. jsou přesně vymezeny obory specializačního vzdělávání a označení odbornosti specialistů (Nařízení vlády č. 31/2010 Sb.).

Pro zařazení do specializačního vzdělávání musí uchazeč podat žádost o vzdělávání do akreditovaného zařízení, které má povinnost zajistit účastníkovi školitele zaměstnaného v daném zařízení. Školitel vytvoří studijní plán a následně kontroluje jeho plnění, také testuje teoretické a praktické znalosti účastníka. Specializační vzdělávání nemá jasně stanovenou svou délku, je zde ale stanoven počet hodin teoretické a praktické výuky, které musí účastník absolvovat. Úspěšné ukončení specializačního vzdělávání je zakončeno atestační zkouškou, která probíhá za přítomnosti odborné komise. Před vykonáním atestační zkoušky musí být splněny všechny náležitosti určené daným akreditovaným zařízením. Mezní termín pro zahájení atestační zkoušky je pět let od započetí specializačního vzdělávání. Při neúspěšném ukončení zkoušky, má účastník právo na dva další pokusy, a to vždy po uplynutí šesti měsíců. Po úspěšném zakončení získá účastník diplom a podrobně popsané výkony, ke kterým získal povolení k vykonávání (MZČR, 2016; zákon č. 96/2004 Sb.).

Aktuální nabídka specializačního vzdělávání je dostupná na internetovém portálu Ministerstva zdravotnictví České republiky. Od 9. 12. 2021 je pro všeobecné sestry dostupné specializační vzdělávání v intenzivní péči, perioperační péči, ošetrovatelské péči v pediatrii, intenzivní péči v pediatrii, ošetrovatelské péči v interních oborech, ošetrovatelské péči v chirurgických oborech, ošetrovatelské péči v psychiatrii, perfuziologii, domácí a hospicové péči a ošetrovatelské péči v geriatrii (MZČR, 2016).

Inovační kurzy, jak se můžeme dočíst v zákoně č. 96/2004 Sb. jsou „*kurzy v akreditovaných zařízeních, která jsou akreditována pro vzdělávací program, kterým se*

získává odborná, specializovaná nebo zvláštní odborná způsobilost pro konkrétní činnosti, v nichž si má zdravotnický pracovník obnovit znalosti a dovednosti.“ (zákon č. 96/2004 Sb.).

Příkládám několik příkladů inovačních kurzů z roku 2021 dostupné z NCONZO: Aktuální problematika oboru hygiena obecná a komunální, Kurz epileptologie a encefalografie pro všeobecné sestry, Aktuální problematika oboru hygiena výživy (NCONZO, 2021).

Certifikovaný kurz je nástroj pro získání zvláštní odborné způsobilosti, může ho pořádat pouze akreditované zařízení, které splňuje všechny náležitosti a je schváleno Ministerstvem zdravotnictví České republiky (MZČR, 2014).

Po úspěšném dokončení certifikovaného kurzu získá zdravotník jasně vymezené kompetence k vykonávání činností, na které byl certifikovaný kurz zaměřen. Certifikovaným kurzem nelze nahradit způsobilost k vykonávání zdravotnické profese daného oboru. Ministerstvo zdravotnictví pravidelně zveřejňuje seznam aktualizovaných certifikovaných kurzů, který je volně přístupný veřejnosti. Akreditované zařízení musí mít stanovenou časovou náročnost, jakou bude certifikovaný kurz mít, také jasně daný obsah vzdávání, kolik hodin musí účastník plnit povinnou praxi v nemocnici, na jakém oddělení budou tyto praxe vykonávat a jaké má mít účastník znalosti po praktické i teoretické stránce. Zásadní je stanovení kompetencí, které absolvent po ukončení kurzu získá, tyto kompetence musí být jasně a podrobně popsány. Pokud účastník již dříve absolvoval vzdělávání v podobném certifikovanému kurzu, může být započítáno do vzdělávacího programu (zákon č. 96/2004 Sb.).

Před začátkem certifikovaného kurzu je potřeba podat přihlášku a ověřené dokumenty, které vyžaduje akreditovaného zařízení. Jsou-li splněny všechny podmínky pro účast v certifikovaném kurzu, akreditované zařízení do jednoho měsíce zařadí uchazeče do programu a podá informace o předpokládaném termínu zahájení kurzu (zákon č. 96/2004 Sb.).

Akreditované zařízení určí, na jakých odděleních bude certifikovaný kurz realizován. Dále si stanoví délku přípravy, požadavky pro získání způsobilosti a kolik hodin teoretické a praktické výuky musí být splněno ve vzdělávacím programu. Pokud absolvent úspěšně dokončí všechny náležitosti, akreditované zařízení mu vydá certifikát s podrobným výčtem kompetencí získaných úspěšným absolvováním daného kurzu (zákon č. 96/2004 Sb.).

Přikládám několik příkladů certifikovaných kurzů pro rok 2022 dostupné z NCONZO: Specifická ošetrovatelská péče o nehojící se rány a defekty, Certifikovaný kurz v audiometrii, Specifika ošetrovatelská péče v paliativní péči, a další (NCONZO, 2014).

Odborná stáž může být prováděna pouze v akreditovaných zařízeních určených pro daný vzdělávací program. Náplní odborné stáže je získat nové znalosti a zkušenosti a aplikovat je při následném výkonu práce.

Podobu odborné stáže spravuje zákon č. 96/2004 Sb. Odborná stáž musí být započata sepsáním písemné smlouvy, ve které bude adresa, na které sídlí společnost, místo, kde bude stáž probíhat a celý název společnosti, období, v jakém bude odborná stáž probíhat, jméno kompetentní osoby zodpovědné za účastníka odborné stáže, který je zaměstnán v zařízení, kde odborná stáž probíhá. V dokumentu musí být podrobně popsána náplň odborné stáže se všemi kompetencemi účastníka. Ve smlouvě jsou sepsány podmínky odstoupení od smlouvy (zákon č. 96/2004 Sb.).

Přikládám příklad odborné stáže pro rok 2022 dostupné z IPVZ: Odborná stáž Funkční vyšetření pro sestry a laborantky (IPVZ).

Účast na školicích akcích, konferencích, kongresech a sympoziích jsou vzdělávací akce, které jsou většinou obohaceny vzájemnou debatou o daném tématu.

Publikační, pedagogická a vědecko-výzkumná činnost, vypracování standardu nebo nového postupu je forma vzdělávání, přínosná pro všechny nelékaře. Aktivní účast na těchto projektech je dle zákona započítána do celoživotního vzdělávání (zákon č. 96/2004 Sb.).

E-learningový kurz je takové vzdělávání, které využívá komunikační a informační technologie, výuka je podporována elektronickou technikou jako je například počítač. Výhodou je svobodný a neomezený přístup ke vzdělávání. E-learning je jednou z nejmodernějších metod vzdělávání. Výhodou je jeho flexibilita a časová nenáročnost. Nevýhodou e-learningu je potřeba elektronického zařízení, internetu a alespoň základní počítačové gramotnosti (Sak, 2007).

Přikládám několik příkladů e-learningových kurzů pro rok 2022 dostupné z NCONZO: Kurz češtiny pro všeobecné a praktické sestry, Systém zdravotnictví a základů práva ve vztahu k poskytování zdravotní péče v České republice, Aprobační zkouška

Ošetrovatelství, a další. V nemocnicích a dalších organizacích se můžeme setkat i s dalšími kurzy (NCONZO, 2022).

Samostatné studium odborné literatury je způsob sebevzdělávání uznávaný platnou legislativou. Velkou výhodou této formy vzdělávání je možnost volby, z jaké literatury bude všeobecná sestra čerpat, může se jednat o knižní formu, sledování studií, četbu článků, nebo zdravotnických časopisů a dalších. Je ale nutné čerpat informace pouze z ověřených a aktuálních pramenů (zákon č. 96/2004 Sb.).

Navazujícím studijním programem se dle zákona č. zákon 96/2004 Sb. rozumí akreditovaný magisterský studijní obor a akreditovaný doktorský studijní obor. Dále také bakalářský studijní obor, nebo studijní obor vyšší odborné školy úzce související s ošetrovatelstvím. Navazující studijní program může provádět pouze vysoká škola, nebo univerzita (zákon č. 96/2004 Sb.).

3.4 Motivace všeobecných sester ke vzdělávání

Motivace ke vzdělávání je v dnešní době zásadní, hlavně u pracovníků ve vedoucích pozicích jako je například staniční sestra. Jejich úkolem je motivovat ke vzdělávání jak sebe, tak i své podřízené (Vévoda, 2013). Definicí motivace je v literatuře nespočet, např. dle Hartla a Hartlové (Hartl, Hartlová, 2015) je to proces usměrňování, udržování a energetizace chování, vycházející z biologických zdrojů. Smysl motivace je podle Plamínka (Plamínek, 2015, strana 30) „*Smyslem motivace je nenásilné vytvoření pozitivního přístupu k něčemu - často k nějakému výkonu či typu chování*“.

Nároky na ošetrovatelské profese stále rostou, a proto je důležité motivovat všeobecné sestry k dalšímu vzdělávání (Drahoš, 2018). Na motivaci ke vzdělávání se zaměřil výzkum Havlíčkové z roku 2012 (Havlíčková, 2012). Je důležité zmínit, že při získávání dat k výzkumu bylo celoživotní vzdělávání podmíněno získáváním kreditů. Ve výzkumu bylo zjištěno, že více než polovina dotázaných respondentek by se vzdělávala i při nepovinné účasti a více než polovina respondentek uvedla, že největší motivací pro celoživotnímu vzdělávání je lepší porozumění své práci. Naopak jistou demotivací pro celoživotní vzdělávání jsou vysoké finanční náklady spojené s celoživotním vzděláváním a zásah do volného času respondentek (Havlíčková, 2012). Na motivaci ke vzdělávání v profesi všeobecné sestry se ve své diplomové práci zaměřila i Květuše

Jelínková (Jelínková, 2021). Ve své práci s názvem *Motivace všeobecných sester k celoživotnímu vzdělávání* zjistila, že povinnost celoživotního vzdělávání je dostatečná motivace pro 12,87 % respondentů a spíše dostatečná pro 33,66 %. Dále Jelínková (Jelínková, 2021) zjistila, že mezi demotivační faktory v rámci celoživotního vzdělávání sester patří pracovní povinnosti (16,72 %), nedostatek času (16,24 %), vzdálenost od místa bydliště (14,31 %) a finanční náročnost (12,22 %). Dalším poznatkem je, že motivací k celoživotnímu vzdělávání všeobecných sester je nejčastěji aktuálnost tématu (32,30 %), úroveň a kvalita (28,19 %) a časová dostupnost (16,05 %) (Jelínková, 2021).

PRAKTICKÁ ČÁST

4 FORMULACE PROBLÉMU

V bakalářské práci jsme se nevěnovali faktorům motivace, ale úzce jsme vymezili faktory ovlivňující celoživotní vzdělávání všeobecných sester dle typu pracoviště, nevyššího dosaženého vzdělání a délky praxe. Výzkumným problémem bylo popsat faktory, které ovlivňují preference formy celoživotního vzdělávání. Možné faktory ovlivňující preference výběru formy celoživotního vzdělávání jsou popsány v teoretické části práce. Na základě teoretických východisek byl stanoven výzkumný problém: “Jaké faktory ovlivňují výběr formy celoživotního vzdělávání všeobecných sester?”

5 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY/PROBLÉMY

5.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem bakalářské práce bylo popsat faktory, které ovlivňují preference formy celoživotního vzdělávání všeobecných sester.

5.2 Dílčí cíle a výzkumné otázky/problémy

Dílčí cíl 1: Zjistit, zda se liší preference formy celoživotního vzdělávání všeobecných sester dle typu pracoviště, kde všeobecná sestra pracuje.

Dílčí cíl 2: Zjistit, zda preference formy celoživotního vzdělávání souvisí s nejvyšším dosaženým vzděláním sestry.

Dílčí cíl 3: Zjistit, zda preference formy celoživotního vzdělávání souvisí s délkou praxe všeobecné sestry.

Předpoklady:

1. Preference formy celoživotního vzdělávání všeobecných sester a typ pracoviště, kde všeobecná sestra pracuje spolu souvisí.
K tomuto cíli se vztahovaly otázky č. 2 a č. 5.

Kritérium hodnocení: Na přiřazené otázky k předpokladu všichni respondenti z jednoho typu pracoviště odpoví u konkrétní vzdělávací aktivity NAPROSTO SOUHLASÍM NEBO SPÍŠE SOUHLASÍM.

2. Preference formy celoživotního vzdělávání všeobecných sester a nejvyšší dosažené vzdělání všeobecných sester spolu nesouvisí.

K tomuto cíli se vztahovaly otázky č. 3 a č. 5.

Kritérium hodnocení: Na přiřazené otázky k předpokladu všichni respondenti se stejným nejvyšším dosaženým vzděláním neodpoví u konkrétní vzdělávací aktivity NAPROSTO SOUHLASÍM NEBO SPÍŠE SOUHLASÍM.

3. Preference formy celoživotního vzdělávání všeobecných sester a délka praxe všeobecných sester spolu souvisí.

K tomuto cíli se vztahovaly otázky č. 4 a č. 5.

Kritérium hodnocení: Na přiřazené otázky k předpokladu všichni respondenti se stejnou délkou praxe odpoví u konkrétní vzdělávací aktivity NAPROSTO SOUHLASÍM NEBO SPÍŠE SOUHLASÍM.

5.2.1 Operacionalizace pojmů

Celoživotní vzdělávání - vzdělávání, které prohlubuje znalosti, dovednosti, vědomosti a zvyšuje kvalifikaci účastníků (zákon č. 96/2004 Sb.).

Všeobecná sestra - profese, která je možná vykonávat po absolvování bakalářského studijního programu Všeobecné ošetřovatelství nebo vyššího odborného vzdělání studijního programu Diplomovaná všeobecná sestra. Všeobecná sestra poskytuje ošetřovatelskou péči a jejím cílem je udržení podpora a navrácení zdraví (Národní soustava povolání, 2018).

Typ pracoviště - kategorizace jednotlivých částí nemocnice, dle charakteru onemocnění.

6 CHARAKTERISTIKA SLEDOVANÉHO SOUBORU

Pro výzkumné šetření jsme zvolili respondenty, kteří vykonávají profesi všeobecné sestry v oslovených nemocnicích České republiky. Kritériem pro výběr respondentů byl výkon práce na pozici všeobecné sestry. Jako kritérium nebyl věk respondenta, oddělení, na kterém vykonávají profesi, kraj, ve kterém nemocnice sídlí ani délka praxe respondenta. Za účelem získání dat byl využit nestandardizovaný dotazník. V úvodu byli respondenti obeznámeni se skutečností, že je dotazník zcela anonymní a získané informace budou využity jen k potřebě naší bakalářské práce.

Celkový počet navracených dotazníků byl 158, z důvodu špatného vyplnění byli z dotazníkového šetření vyřazeni 3 respondenti. Pro zpracování dat bylo tedy použito 155 dotazníků.

7 METODIKA PRÁCE

Pro bakalářskou práci byla zvolena metoda kvantitativního výzkumu, podrobně viz. Hendl „*Kvantitativní výzkum je založen na testování (potvrzení, vyvrácení) hypotéz. Využívá kvantifikační nebo statistické metody. Sběr dat probíhá zpravidla pomocí dotazníků, testů či pozorování. Na rozdíl od kvalitativního výzkumu je typický zejména pro přírodní vědy.*“ (Hendl, 2008).

Nástrojem k šetření byl vytvořený dotazník (viz. Příloha 2), který byl respondentům distribuován přes internetový portál Google Formuláře. Dotazník byl tvořen uzavřenými, otevřenými a polootevřenými otázkami. Jak uvádí Kutnohorská „*Dotazník je v podstatě standardizovaným souborem otázek, jež jsou předem připraveny na určitém formuláři.*“ (Kutnohorská, 2009, str. 42).

Dotazník byl vytvořen třinácti otázkami, které byly konstruovány tak, aby bylo možné vyhodnotit předpoklady a aby bylo možno plnit cíle práce. První čtyři otázky v dotazníku byly identifikačního charakteru. Ostatních devět otázek bylo zaměřeno na zjištění preferencí celoživotního vzdělávání. Otázka číslo pět byla dělena do pěti podotázek, odpovědi byly zaznamenány Likertovo škálou. Jak uvádí Rod „*Likertovo škálování je metodou, která je používána pro určení míry stupně souhlasu či nesouhlasu s tvrzením, se kterým jsou respondenti konfrontováni.*“ (Rod, 2012, str. 8).

Otázky číslo 1, 4 a 5 byly otázky uzavřené. Otázky číslo 2, 3, 6, 8, 9 a 11 byly otázky polootevřené. Otázky číslo 7, 10, 12 a 13 byly otázky uzavřené.

8 ORGANIZACE VÝZKUMU

Ve výzkumu jsme oslovili 44 nemocnic, 12 nemocnic nám povolilo výzkumné šetření provést. Dotazník byl distribuován do Nemocnice Horažďovice, Stodské nemocnice, Nemocnice České Budějovice, Městské nemocnice Slavičín, Oblastní nemocnice Kladno, Nemocnice Jindřichův Hradec, Nemocnice Strakonice, Nemocnice Tábor, Klatovské nemocnice, Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, Krajské zdravotní Nemocnice Děčín, Nemocnice Most a Nemocnice Pelhřimov. Před zahájením výzkumného šetření byla zaslána e-mailová žádost o povolení distribuce dotazníku pověřené osobě (viz. příloha číslo 1). Po získání souhlasu jsem osobně distribuovala dotazník mezi vrchní sestry, nebo staniční sestry. Některé nemocnice umístily dotazník na svůj intranet. Výzkumné šetření probíhalo od 5.12.2021 do 31.1.2022.

Výzkumné šetření bylo původně plánováno distribuovat pouze v nemocnicích Plzeňského kraje, z důvodu epidemiologické situace související s onemocněním Covid-19, jsme se pro získání co nejvíce respondentů rozhodli oslovit i nemocnice mimo Plzeňský kraj.

9 INTERPRETACE A PREZENTACE VÝSLEDKŮ

Ke sběru dat byl využit nestandardizovaný anonymní dotazník. Data byla interpretována pomocí grafů a ke každé otázce byl připojen slovní komentář. Pro zpracování a analýzu byl použit program Microsoft Office Excel.

Otázka číslo 1 směřovala ke zjištění, kde se nachází zaměstnavatel respondenta. Na otázku *Nemocnice, ve které pracujete se nachází v* odpovědělo 155 (100 %) respondentů. 57 (36,8 %) respondentů pracuje v nemocnici ve Středočeském kraji, 43 (27,7 %) respondentů pracuje v nemocnici v Jihočeském kraji, 19 (12,3 %) respondentů pracuje v nemocnici v Ústeckém kraji, 13 (8,4 %) respondentů pracuje v nemocnici v Plzeňském kraji, 7 (4,5 %) respondentů pracuje v nemocnici na Vysočině, 7 (4,5 %) respondentů pracuje v nemocnici v Praze, 3 (1,9 %) respondenti pracují v nemocnici v Moravskoslezském kraji, 3 (1,9 %) respondenti pracují v nemocnici v Jihomoravském kraji, 3 (1,9 %) respondenti pracují v nemocnici ve Zlínském kraji.

Následně jsou prezentovány odpovědi na tvrzení: *Nemocnice, ve které pracujete se nachází v*.

Graf č. 1: Místa pracoviště respondentů dle krajů

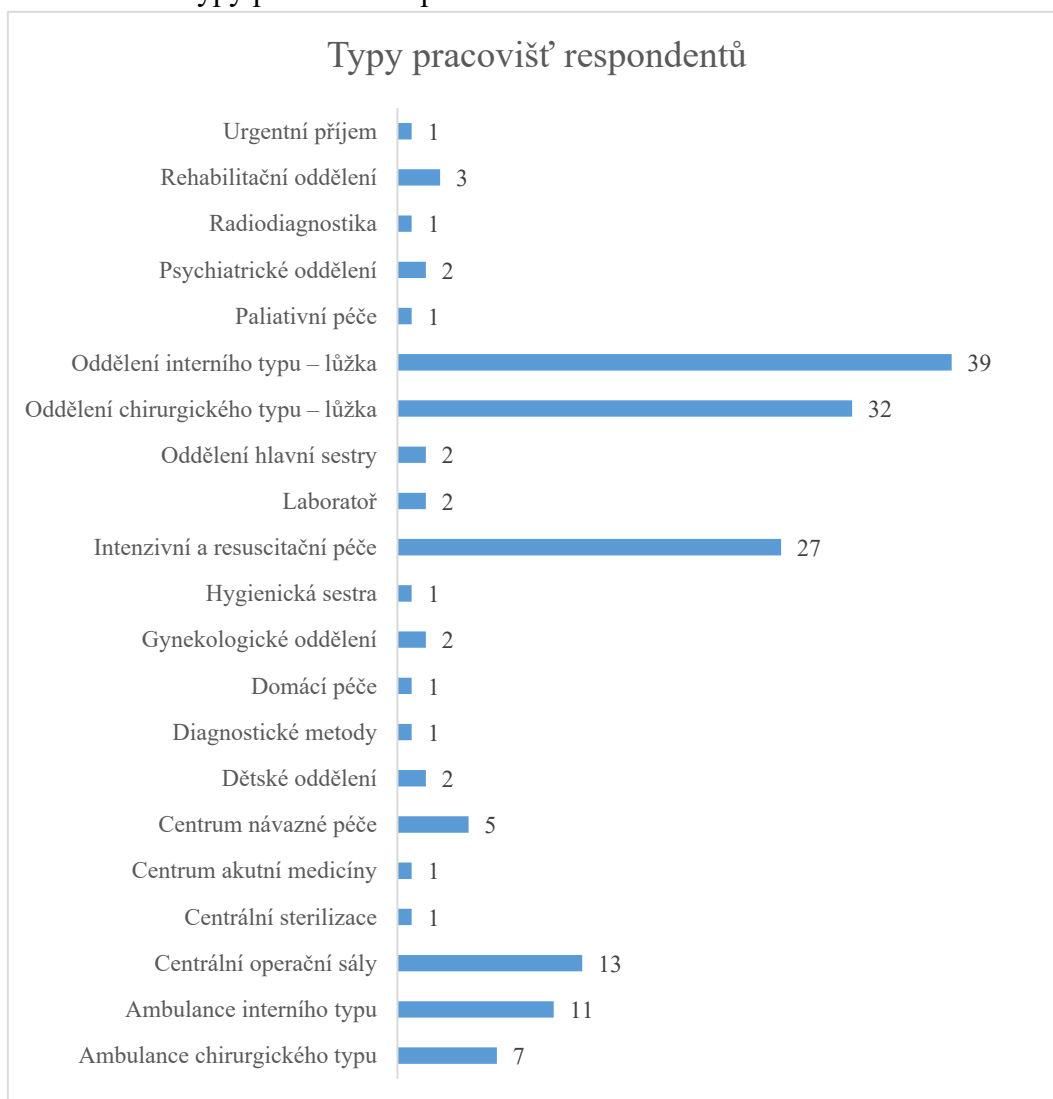

Zdroj: vlastní

Na otázku číslo 2 *Vyberte, na jakém typu oddělení/ na jakém úseku pracujete* odpovědělo 155 (100 %) respondentů, odpovědi byly následující 39 (25,2 %) respondentů pracuje na oddělení interního typu- lůžka, 32 (20,1 %) respondentů pracuje na oddělení chirurgického typu- lůžka, 27 (17,4 %) respondentů pracuje na oddělení intenzivní a resuscitační péče, 13 (8,3 %) respondentů pracuje na centrálních operačních sálech, 11 (7 %) respondentů pracuje na ambulanci interního typu, 7 (4,5 %) respondentů pracuje na ambulanci chirurgického typu, 5 (3,2) respondentů pracuje v centru návazné péče, 3 (1,9 %) respondenti pracují na rehabilitačním oddělení, 2 (1,2 %) respondenti pracují na gynekologickém oddělení, 2 (1,2 %) respondenti pracují na oddělení hlavní sestry, 2 (1,2 %) respondenti pracují na psychiatrické oddělení, 2 (1,2 %) respondenti pracují na dětském oddělení, 2 (1,2 %) respondenti pracují v laboratoři, 1 (0,6 %) respondent pracuje v diagnostických metodách, 1 (0,6 %) respondent pracuje v centru akutní medicíny, 1 (0,6 %) respondent pracuje v oddělení centrální sterilizace, 1 (0,6 %) respondent pracuje v domácí péči, 1 (0,6 %) respondent pracuje jako hygienická sestra, 1 (0,6 %) respondent pracuje na urgentním příjmu, 1 (0,6 %) respondent pracuje v paliativní péči, 1 (0,6 %) respondent pracuje v radiodiagnostice.

Následně jsou prezentovány odpovědi na tvrzení: *Vyberte, na jakém typu oddělení/na jakém úseku pracujete.*

Graf č. 2: Typy pracovišť respondentů

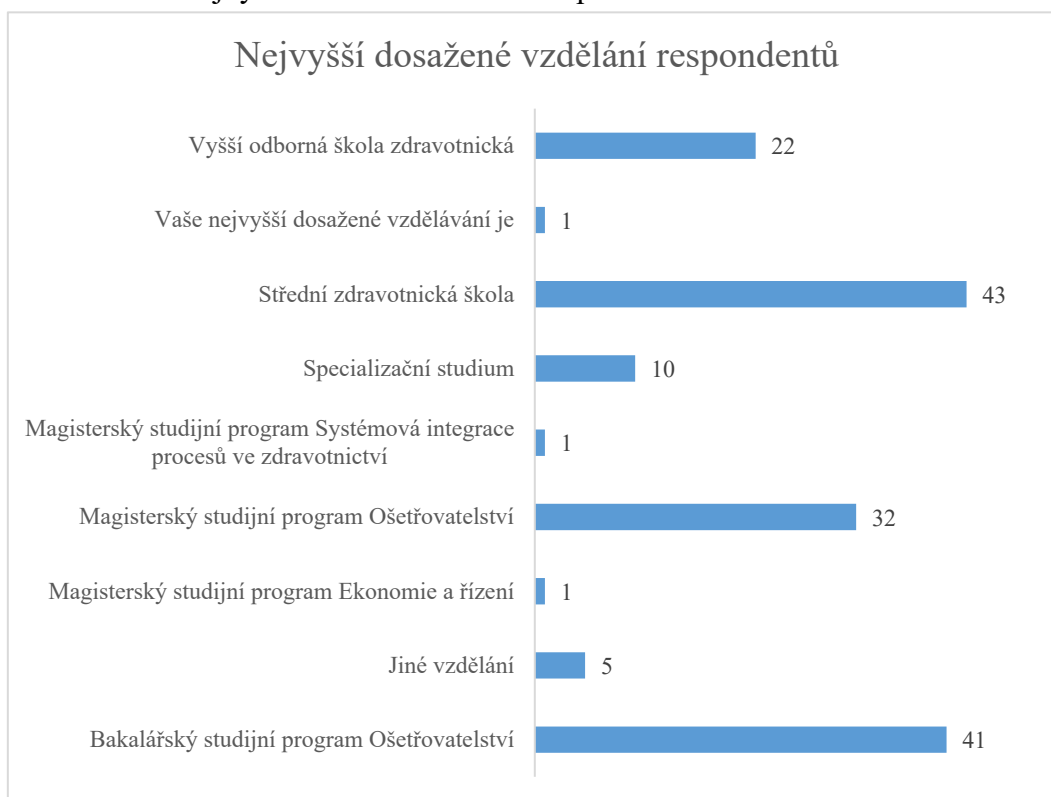

Zdroj: vlastní

Na otázku číslo 3 *Vaše nejvyšší dosažené vzdělání* odpovědělo 155 (100 %) respondentů, odpovědi byly následující, 43 (27,7 %) respondentů má jako nejvyšší dosažené vzdělání střední zdravotnickou školu, 41 (26,4 %) respondentů má jako nejvyšší dosažené vzdělání bakalářský studijní program Ošetřovatelství, 32 (20,6 %) respondentů má jako nejvyšší dosažené vzdělání magisterský studijní program Ošetřovatelství, 22 (14,2 %) respondentů má jako nejvyšší dosažené vzdělání vyšší odbornou školu zdravotnickou, 10 (6,5 %) respondentů má jako nejvyšší dosažené vzdělání specializační studium, 1 (0,6 %) respondent má jako nejvyšší dosažené vzdělání magisterský studijní program Ekonomie a řízení, 1 (0,6 %) respondent má jako nejvyšší dosažené vzdělání magisterský studijní program Systémová integrace procesů ve zdravotnictví, 5 (3,2 %) respondentů má jiné nejvyšší dosažené vzdělání.

Následně jsou prezentovány odpovědi na tvrzení: *Vaše nejvyšší dosažené vzdělání je.*

Graf č. 3: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

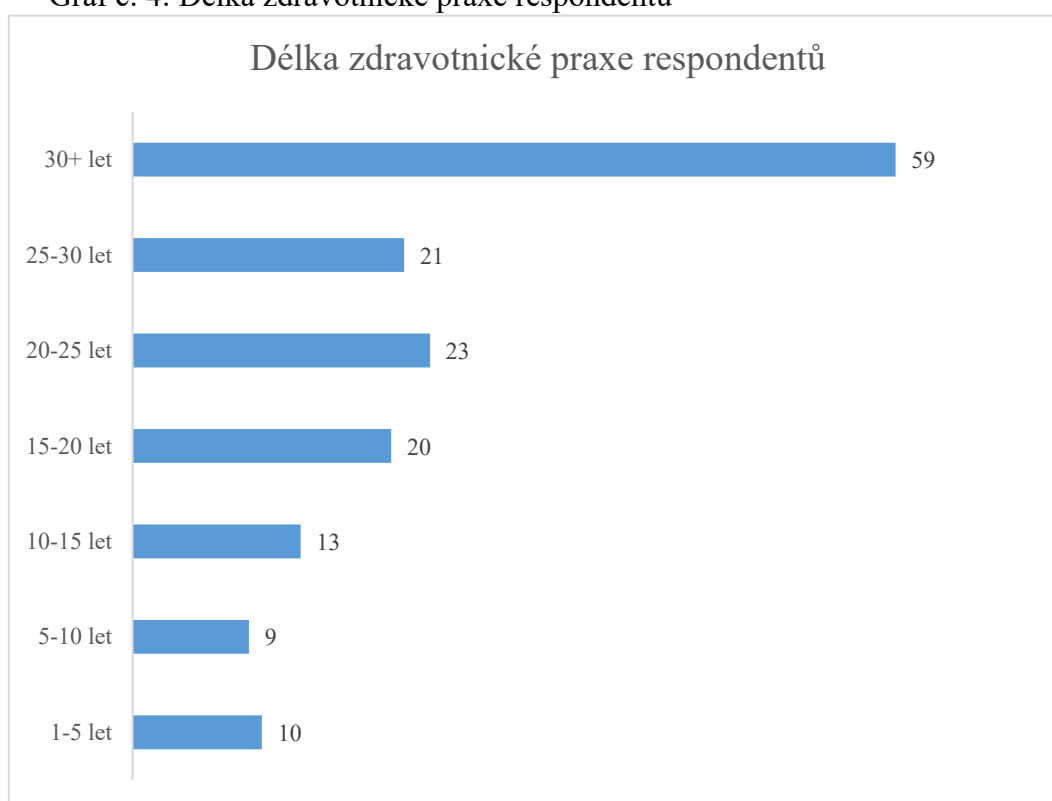

Zdroj: vlastní

Odpovědi na otázku číslo 4 *Délka Vaší zdravotnické praxe je* odpovědělo 155 (100 %) respondentů, odpovědi byly následující, 59 (38,1 %) respondentů má 30 a více let zdravotnické praxe, 23 (14,8 %) respondentů má 20 až 25 let zdravotnické praxe, 21 (13,5 %) respondentů má 25 až 30 let zdravotnické praxe, 20 (12,9 %) respondentů má 15 až 20 let zdravotnické praxe, 13 (8,4 %) respondentů má 10 až 15 let zdravotnické praxe, 10 (6,5 %) respondentů má 1 až 5 let zdravotnické praxe, 9 (5,8 %) respondentů má 5 až 10 let zdravotnické praxe.

Následně jsou prezentovány odpovědi na tvrzení: *Délka Vaší zdravotnické praxe je*.

Graf č. 4: Délka zdravotnické praxe respondentů

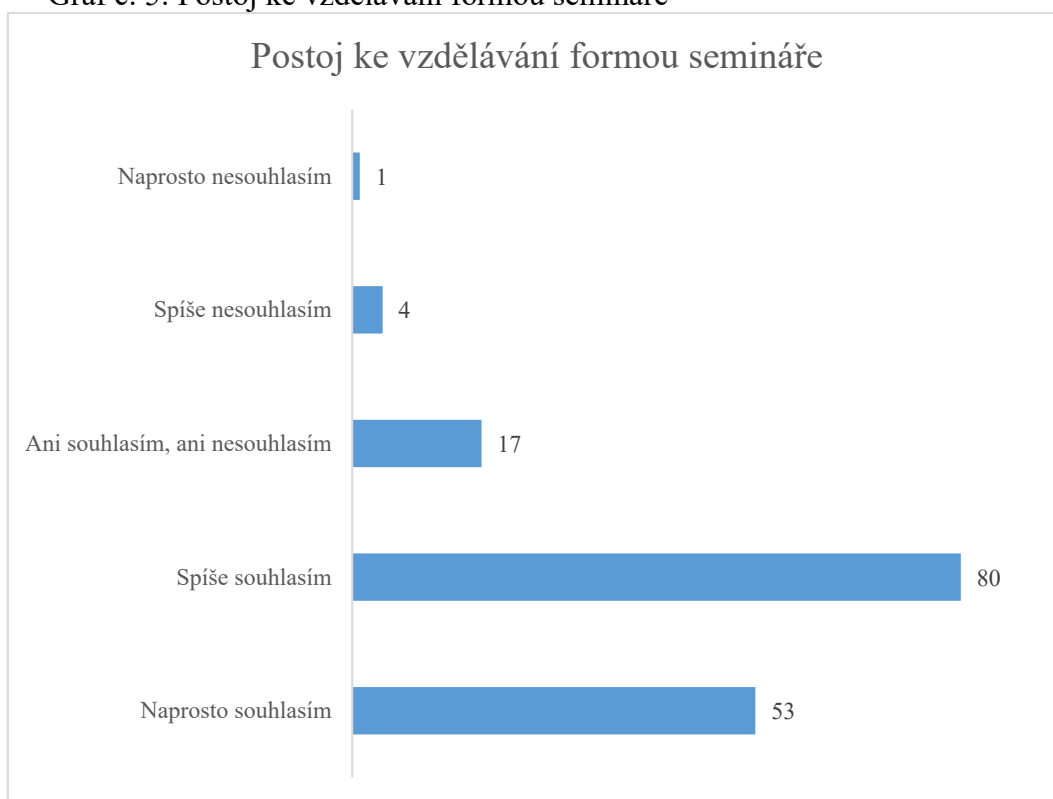

Zdroj: vlastní

U odpovědi číslo 5 volili respondenti odpovědi určené Likertovo škálou. Na následující tvrzení odpovědělo 155 (100 %) respondentů. S tvrzením: *V rámci celoživotního vzdělávání preferuji vzdělávání formou semináře*, spíše souhlasí 80 (51,6 %) respondentů, naprosto souhlasí 53 (34,2 %) respondentů, ani souhlasí, ani nesouhlasí 17 (11 %) respondentů, spíše nesouhlasí 4 (2,6 %) respondenti a naprosto nesouhlasí jeden (0,6 %) respondent.

Následně jsou prezentovány odpovědi na tvrzení: *U jednotlivých tvrzení zaškrtněte jednu odpověď, která odpovídá Vašemu názoru: V rámci celoživotního vzdělávání preferuji vzdělávání formou semináře.*

Graf č. 5: Postoj ke vzdělávání formou semináře

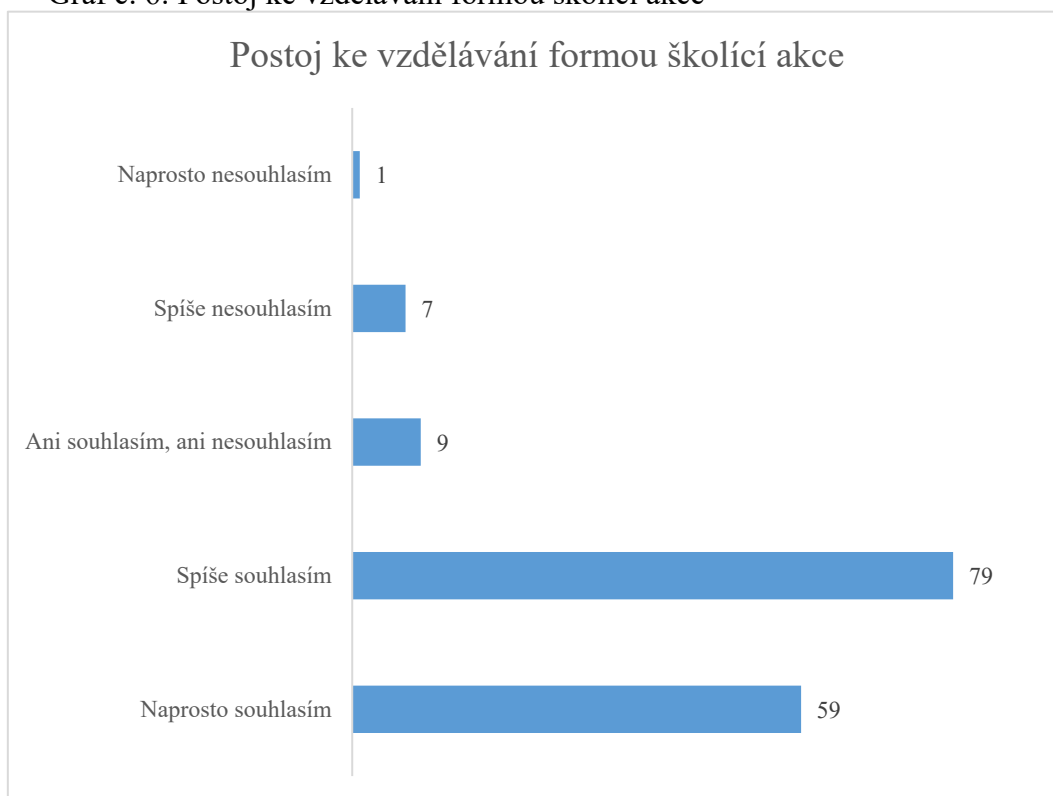

Zdroj: vlastní

S tvrzením: *V rámci celoživotního vzdělávání preferuji vzdělávání formou školící akce* spíše souhlasí 79 (51 %) respondentů, naprosto souhlasí 59 (38,1 %) respondentů, ani souhlasí, ani nesouhlasí 9 (5,8 %) respondentů, spíše nesouhlasí 7 (4,5 %) respondentů a naprosto nesouhlasí jeden (0,6 %) respondent.

Následně jsou prezentovány odpovědi na tvrzení: *U jednotlivých tvrzení zaškrtněte jednu odpověď, která odpovídá Vašemu názoru: V rámci celoživotního vzdělávání preferuji vzdělávání formou školící akce.*

Graf č. 6: Postoj ke vzdělávání formou školící akce

Zdroj: vlastní

S tvrzením: *V rámci celoživotního vzdělávání preferuji vzdělávání formou konference nebo kongresu*, spíše souhlasí 62 (40 %) respondentů, naprosto souhlasí 61 (39,4 %) respondentů, ani souhlasí, ani nesouhlasí 19 (12,3 %) respondentů, spíše nesouhlasí 11 (7,1 %) respondentů a naprosto nesouhlasí 2 (1,3 %) respondenti.

Následně jsou prezentovány odpovědi na tvrzení: *U jednotlivých tvrzení zaškrtněte jednu odpověď, která odpovídá Vašemu názoru: V rámci celoživotního vzdělávání preferuji vzdělávání formou konference a kongresu.*

Graf č. 7: Postoj ke vzdělávání formou konference nebo kongresu

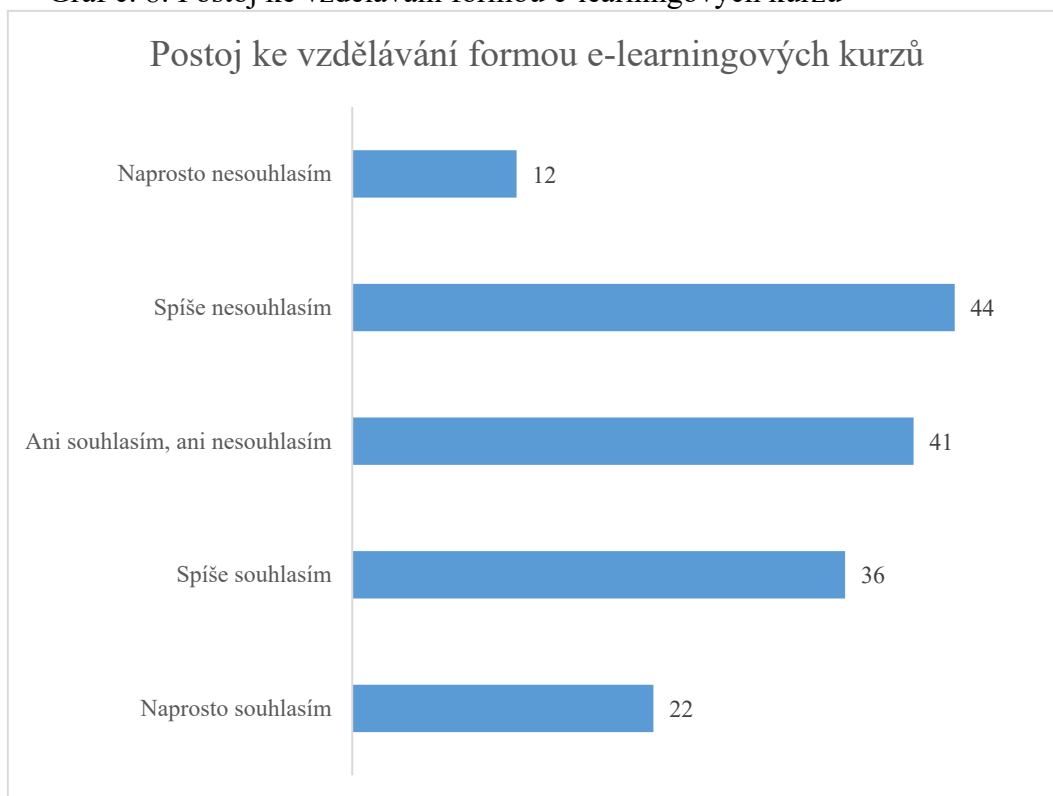

Zdroj: vlastní

S tvrzením: *V rámci celoživotního vzdělávání preferuji vzdělávání formou e-learningových kurzů*, spíše nesouhlasí 44 (28,4 %) respondentů, ani souhlasí, ani nesouhlasí 41 (26,5 %) respondentů, spíše souhlasí 36 (23,2 %) respondentů, naprosto souhlasí 22 (14,2 %) respondentů a naprosto nesouhlasí 12 (7,7 %) respondentů.

Následně jsou prezentovány odpovědi na tvrzení: *U jednotlivých tvrzení zaškrtněte jednu odpověď, která odpovídá Vašemu názoru: V rámci celoživotního vzdělávání preferuji vzdělávání formou e-learningových kurzů.*

Graf č. 8: Postoj ke vzdělávání formou e-learningových kurzů

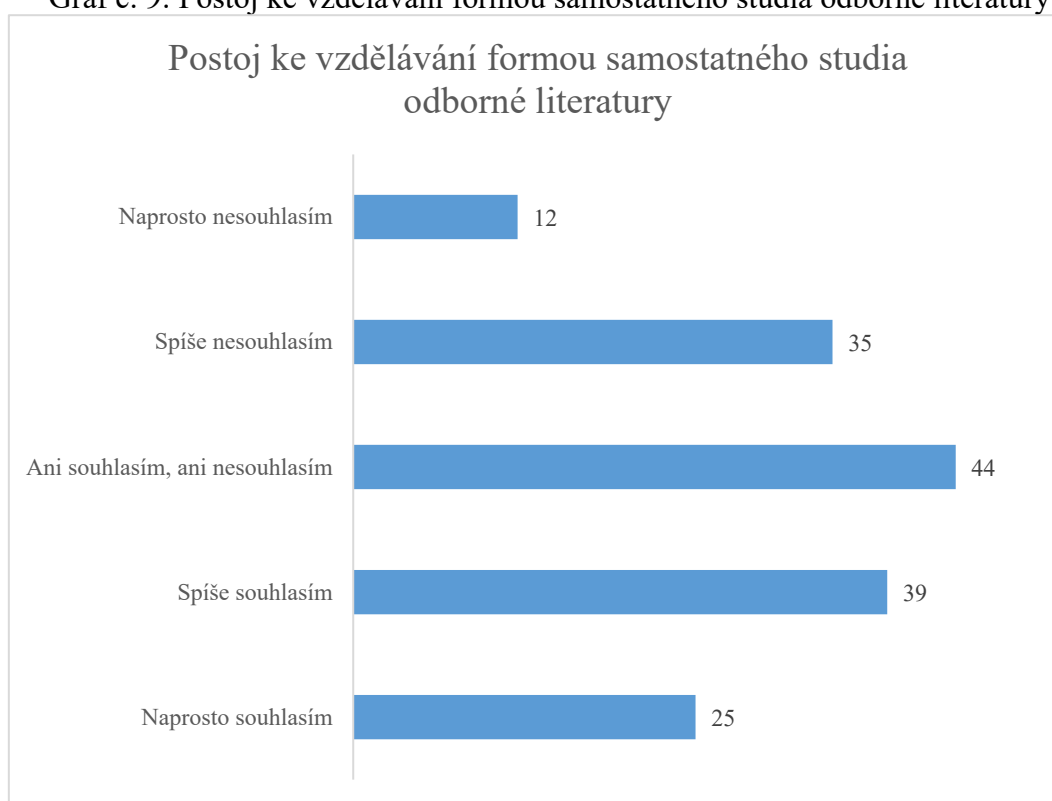

Zdroj: vlastní

S tvrzením: *V rámci celoživotního vzdělávání preferuji vzdělávání formou samostatného studia odborné literatury*, ani souhlasí, ani nesouhlasí 44 (28,4 %) respondentů, spíše souhlasí 39 (25,2 %) respondentů, spíše nesouhlasí 35 (22,6 %) respondentů, naprosto souhlasí 25 (16,1 %) respondentů a naprosto nesouhlasí 12 (7,7 %) respondentů.

Následně jsou prezentovány odpovědi na tvrzení: *U jednotlivých tvrzení zaškrtněte jednu odpověď, která odpovídá Vašemu názoru: V rámci celoživotního vzdělávání preferuji vzdělávání formou samostatného studia odborné literatury.*

Graf č. 9: Postoj ke vzdělávání formou samostatného studia odborné literatury

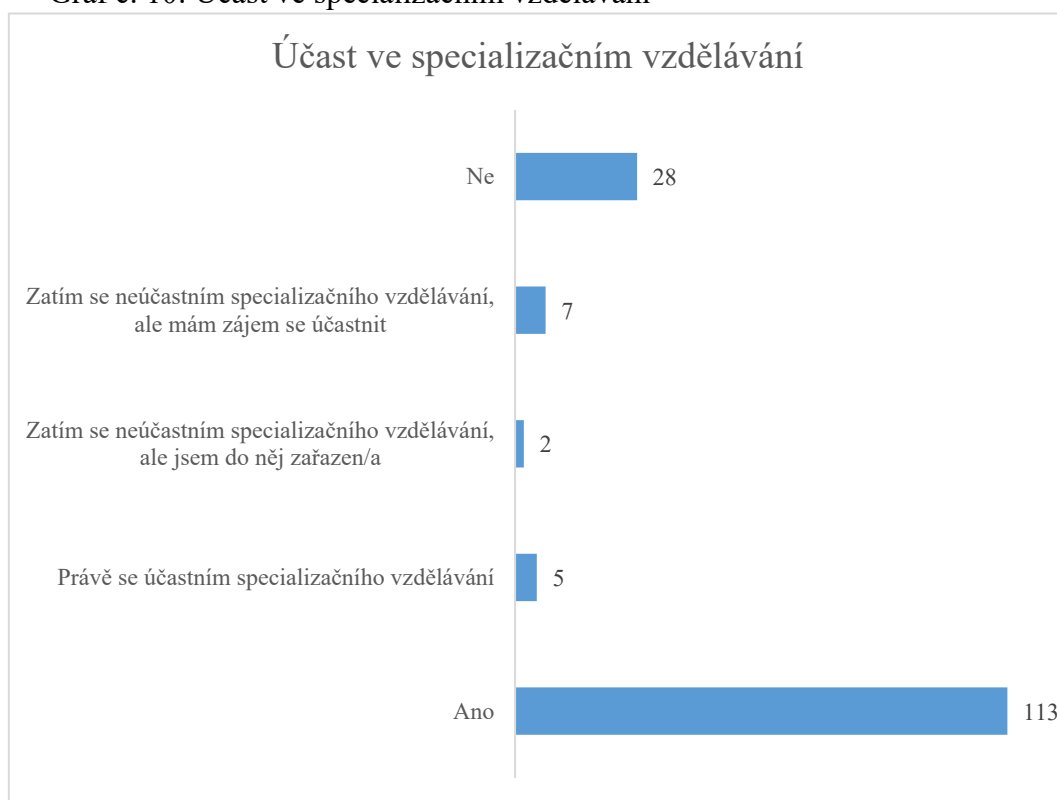

Zdroj: vlastní

Na otázku číslo 6 *Absolvovala jste specializační vzdělávání?* Odpovědělo 155 (100 %) respondentů, odpovědi byly následující, 113 (72,9 %) respondentů absolvovalo specializační vzdělávání, 28 (18,1 %) respondentů neabsolvovalo specializační vzdělávání, 7 (4,5 %) respondentů se zatím neúčastní specializačního vzdělávání, ale má zájem se účastnit, 5 (3,2 %) respondentů se právě účastní specializačního vzdělávání, 2 (1,3%) respondenti se zatím neúčastní specializačního vzdělávání, ale jsou do něj zařazeni.

Následně jsou prezentovány odpovědi na otázku: *Absolvovala jste specializační vzdělávání?*

Graf č. 10: Účast ve specializačním vzdělávání

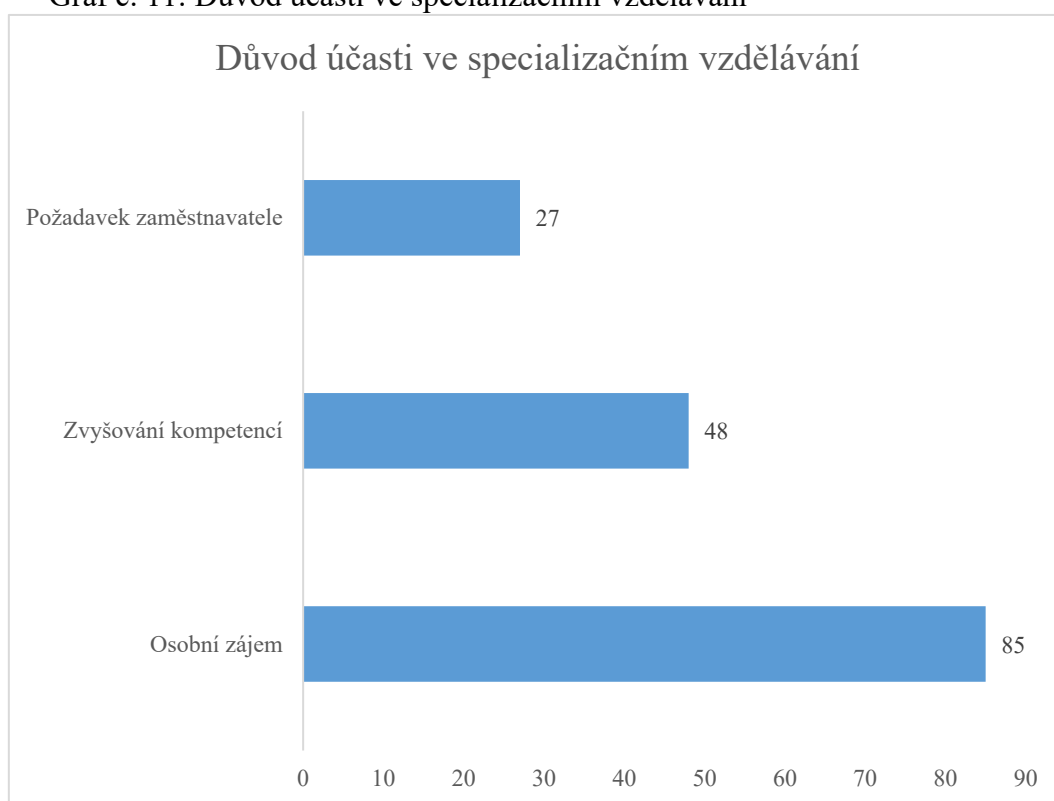
Zdroj: vlastní

Na otázku číslo 7: *Pokud jste absolvovala specializační vzdělávání nebo právě studujete, napište v jaké specializaci* odpovědělo 118 (100 %) respondentů, z nichž 31 (26,3 %) respondentů absolvovalo vzdělávací program v oboru anestezie, resuscitace a intenzivní péče (ARIP), 15 (12,7 %) respondentů absolvovalo vzdělávací program v interních oborech, 12 (10,2 %) respondentů absolvovalo vzdělávací program v perioperační péči, 11 (9,3 %) respondentů absolvovalo vzdělávací program v oboru chirurgie, 5 (4,2 %) respondentů absolvovalo vzdělávací program v oboru psychiatrie, 5 (4,2 %) respondentů absolvovalo vzdělávací program v péči o dítě, 4 (3,4 %) respondenti absolvovali vzdělávací program v organizaci a řízení ve zdravotnictví, 3 (2,5 %) respondenti absolvovali vzdělávací program v oboru neurologie, 3 (2,5 %) respondenti absolvovali vzdělávací program v geriatrii, 2 (1,7 %) respondenti absolvovali vzdělávací program v oboru kardiologie, 2 (1,7 %) respondenti absolvovali vzdělávací program v oboru gynekologie a porodnictví, 2 (1,7 %) respondenti absolvovali vzdělávací program ošetrovatelská péče o dospělé, 1 (0,8 %) respondent absolvoval vzdělávací program v oboru gastroenterologie, 1 (0,8 %) respondent absolvoval vzdělávací program v oboru zdravotnický záchranář, 1 (0,8 %) respondent absolvoval vzdělávací kurz bazální stimulace, 1 (0,8 %) respondent absolvoval vzdělávací program v urologii, 1 (0,8 %) respondent absolvoval vzdělávací program v oboru ortopedie, 1 (0,8 %) respondent absolvoval vzdělávací program analogické a digitální skiaskopie, skiografie, CT, MR, 1 (0,8 %) respondent absolvoval vzdělávací program klinické biochemie, 1 (0,8 %) respondent absolvoval vzdělávací program speciální příprava v domácí péči, 1 (0,8 %) respondent absolvoval vzdělávací program v oboru histologie, 1 (0,8 %) respondent absolvoval vzdělávací program hygiena a epidemiologie, 1 (0,8 %) respondent absolvoval vzdělávací program v oboru paliativní péče, 12 (10,2 %) respondentů nevedlo jakého specializačního vzdělávání se účastní/ účastnili.

Na otázku číslo 8 *Pokud jste absolvovala specializační vzdělávání nebo právě studujete, důvodem pro studium bylo/je* odpovědělo 118 respondentů, od kterých jsme získali celkem 160 (100 %) odpovědí, 85 (53,1 %) respondentů má osobní zájem o specializační vzdělávání, 48 (30 %) respondentů absolvovalo specializační vzdělávání z důvodu zvyšování kompetencí, 27 (16,9 %) respondentů se účastnilo kvůli požadavku zaměstnavatele na specializační vzdělávání.

Následně jsou prezentovány odpovědi na otázku: *Pokud jste absolvovala specializační vzdělávání nebo právě studujete, důvodem pro studium bylo/ je.*

Graf č. 11: Důvod účasti ve specializačním vzdělávání

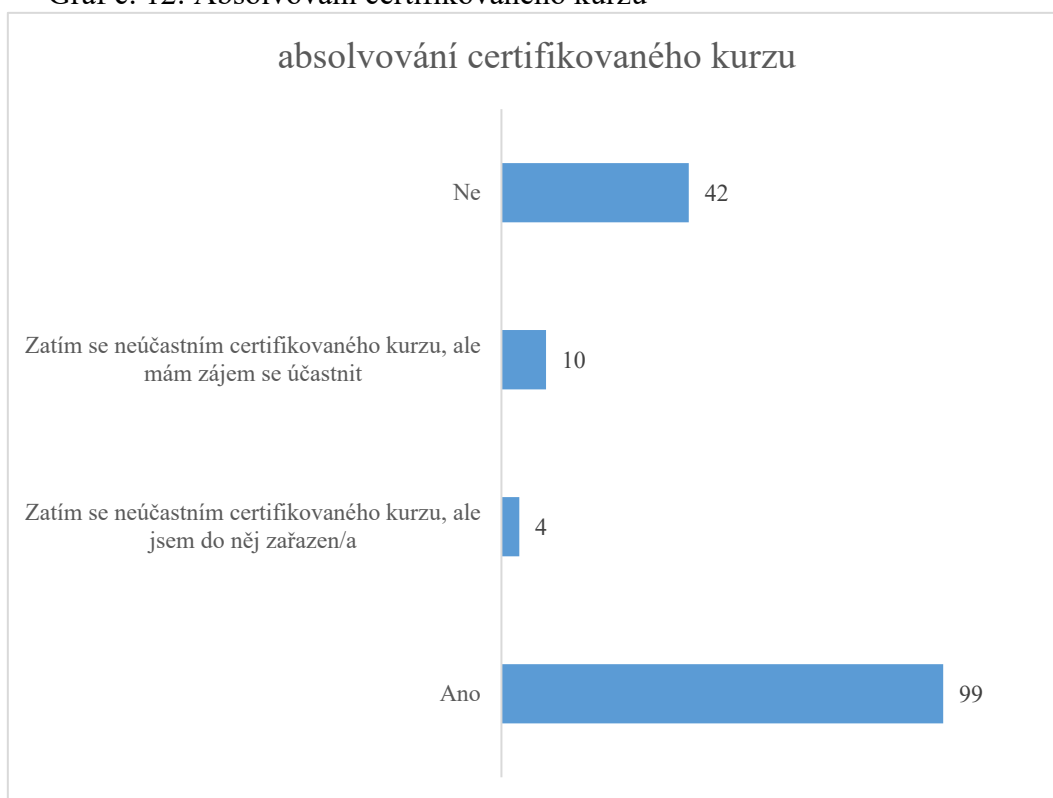

Zdroj: vlastní

Na otázku číslo 9 *Absolvovala jste certifikovaný kurz?* Odpovědělo 155 (100 %) respondentů, odpovědi byly následující, 99 (63,9 %) respondentů absolvovalo certifikovaný kurz, 42 (27,1 %) respondentů neabsolvovalo certifikovaný kurz, 10 (6,5 %) respondentů se zatím neúčastnilo certifikovaného kurzu, ale má zájem se účastnit, 4 (2,6 %) respondenti se zatím neúčastní certifikovaného kurzu, ale jsou do něj zařazeni.

Následně jsou prezentovány odpovědi na otázku: *Absolvovala jste certifikovaný kurz?*

Graf č. 12: Absolvování certifikovaného kurzu

Zdroj: vlastní

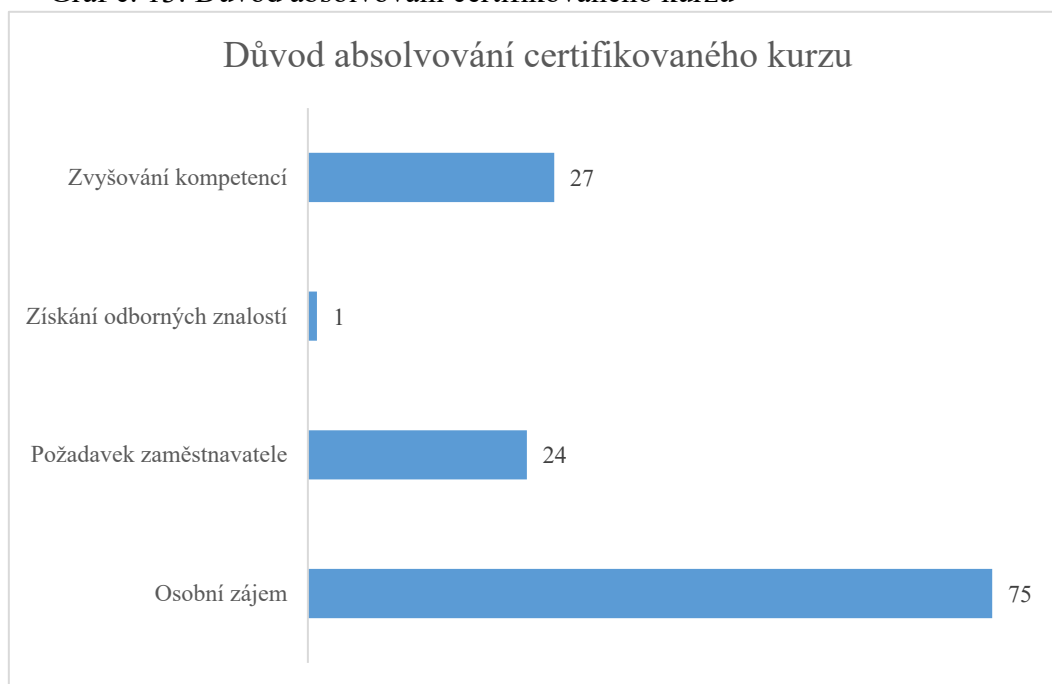
Na otázku číslo 10 *Pokud jste absolvovala certifikovaný kurz nebo se právě účastníte, napište jaký* odpovědělo 103 respondentů, od kterých jsme získali celkem 107 (100 %) odpovědí, 13 (12,1 %) respondentů absolvovalo certifikovaný kurz hojení ran, 9 (8,4 %) respondentů absolvovalo certifikovaný kurz péče o cévní vstupy, 8 (7,5 %) respondentů absolvovalo certifikovaný kurz bazální stimulace, 7 (6,5 %) respondentů absolvovalo certifikovaný kurz management, 6 (5,6 %) respondentů absolvovalo certifikovaný kurz EKG, 5 (4,7 %) respondentů absolvovalo certifikovaný kurz ošetrovatelská péče o chronické rány, 5 (4,7 %) respondentů absolvovalo certifikovaný kurz v úseku hygieny a epidemiologie ve zdravotnickém zařízení, 5 (4,7 %) respondentů absolvovalo certifikovaný kurz mentor klinické praxe, 4 (3,7 %) respondenti absolvovali certifikovaný kurz péče o stomie, 4 (3,7 %) respondenti absolvovali certifikovaný kurz katetrizace močového měchýře u muže, 3 (2,8 %) respondenti absolvovali certifikovaný kurz interní auditor, 3 (2,8 %) respondenti absolvovali certifikovaný kurz zavádění PICC a Midline katétrů, 3 (2,8 %) respondenti absolvovali certifikovaný kurz kompresivní bandážování, 2 (1,9 %) respondenti absolvovali certifikovaný kurz v gastroenterologii, 2 (1,9 %) respondenti absolvovali certifikovaný kurz dezinfekce a sterilizace, 2 (1,9 %) respondenti absolvovali certifikovaný kurz laktační poradkyně, 2 (1,9 %) respondenti absolvovali certifikovaný kurz interní audit kvality a bezpečí zdravotnického zařízení, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz ošetrovatelská péče o geriatrické pacienty, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz kanylace dětí, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz ošetrovatelská péče o dialyzovaného pacienta, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz odběrová technika, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz v gastroenterologii, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz techniky mízní drenáže, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz kompletní péče o pacienta s umělou plicní ventilací, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz péče o PEG, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz aplikace cytostatických léčiv, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz péče o pacienty se zavedeným portem, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz ošetrovatelská péče o pacienta po CMP, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz odběr orgánů od zemřelého dárce, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz prevence nepostupujícího porodu pohledem porodníka, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz znakového jazyka, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz end of life nursing education consortium (ošetrovatelská péče v paliativní péči), 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz ošetrovatelská péče v paliativní péči, 1 (0,9 %) respondent

absolvoval certifikovaný kurz leadership, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz sebeobrana u agresivního pacienta, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz péče o pacienta léčeného asistovanou peritoneální dialýzou, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz edukace diabetika, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz krizové situace ve zdravotnictví, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz rozšířené resuscitace, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz péče a doprovázení umírajícího, 1 (0,9 %) respondent absolvoval certifikovaný kurz metody sterilizace.

Na otázku číslo 11 *Pokud jste absolvovala certifikovaný kurz nebo se právě účastníte, důvodem pro absolvování bylo/ je* odpovědělo 103 respondentů celkem 127 (100 %) odpovědí z nichž 75 (59,1 %) respondentů se účastní/ účastnilo z důvodu osobního zájem o certifikovaný kurz, 27 (21,3 %) respondentů se účastní/ účastnilo z důvodu zvyšování kompetencí díky certifikovanému kurzu, 24 (18,9 %) respondentů se účastní/ účastnilo z důvodu požadavků zaměstnavatele k účasti certifikovaného kurzu, 1 (0,8 %) respondentů se účastní/ účastnil z důvodu získání odborných znalostí.

Následně jsou prezentovány odpovědi na otázku: *Pokud jste absolvovala certifikovaný kurz, nebo se právě účastníte, důvodem pro absolvování bylo/je.*

Graf č. 13: Důvod absolvování certifikovaného kurzu

Zdroj: vlastní

Na otázku číslo 12 *Uved'te formy vzdělávání (max. 3), které osobně preferujete* odpovědělo 155 respondentů od kterých jsme získali 195 (100 %) odpovědí, 55 (28,2 %) respondentů preferuje vzdělávání formou semináře, 28 (14,4 %) respondentů preferuje vzdělávání formou certifikovaného kurzu, 21 (10,8 %) respondentů preferuje vzdělávání formou konference, 21 (10,8 %) respondentů preferuje vzdělávání formou školící akce, 19 (9,7 %) respondentů preferuje vzdělávání formou kongresu, 14 (7,2 %) respondentů preferuje vzdělávání formou specializačního vzdělávání, 11 (5,6 %) respondentů preferuje vzdělávání formou samostatného studia odborné literatury, 10 (5,1 %) respondentů preferuje vzdělávání formou e-learningu, 9 (4,6 %) respondentů preferuje vzdělávání formou navazujícího studia, 4 (2,1 %) respondenti preferují vzdělávání formou odborné stáže, 3 (1,5 %) respondenti preferují vzdělávání jinou formou.

Odpovědi na otázku číslo 13: *Uved'te krátce, proč uvedené formy/ formu vzdělávání preferujete* odpovědělo 155 (100 %) respondentů. Odpovědi byly následující 24 (13,5 %) respondentů preferují formu vzdělávání z důvodu flexibility a časové nenáročnosti, 23 (14,8 %) respondentů preferují formu vzdělávání z důvodu kontaktu s dalšími zdravotníky, 20 (12,9 %) respondentů preferují formu vzdělávání z důvodu možnosti výměny zkušeností s dalšími zdravotníky, 18 (11,6 %) respondentů preferují formu vzdělávání z důvodu praktických ukázek a možnosti vyzkoušení výkonů, 15 (9,7 %) respondentů preferují formu vzdělávání z důvodu možnosti diskuze a pokládání dotazů, 13 (8,4 %) respondentů preferují formu vzdělávání z důvodu, že se váže k jejich oboru, 11 (7,1 %) respondentů preferují formu vzdělávání z důvodu osobní účasti na akci, 8 (5,2 %) respondentů preferují formu vzdělávání z důvodu získávání aktuálních informací, 7 (4,5 %) respondentů preferují formu vzdělávání protože je pro ně nejužitečnější, 2 (1,3 %) respondenti preferují formu vzdělávání z důvodu odreagování, 2 (1,3 %) respondenti preferují formu vzdělávání z důvodu zlepšení ošetrovatelské péče, 2 (1,3 %) respondenti preferují formu vzdělávání z důvodu širokého výběru témat, 2 (1,3 %) respondenti preferují formu vzdělávání z důvodu zvyšování kompetencí, 2 (1,3 %) respondenti preferují formu vzdělávání z důvodu snadné dostupnosti, 2 (1,3 %) respondenti preferují formu vzdělávání z důvodu získání komplexních informací, 1 (0,6 %) respondent preferuje formu vzdělávání z důvodu, že je více témat v jednom časovém úseku, 1 (0,6 %) respondent preferuje formu vzdělávání z důvodu, že je to pro něj nejzajímavější, 1 (0,6 %) respondent preferuje formu vzdělávání z důvodu osobního zájmu, 1 (0,6 %) respondent preferuje formu vzdělávání z finančních důvodů.

10 VYHODNOCENÍ PŘEDPOKLADŮ

Dílčí cíl 1: Zjistit, zda se liší preference formy celoživotního vzdělávání všeobecných sester dle typu pracoviště, kde všeobecná sestra pracuje.

Předpoklad 1: Preference formy celoživotního vzdělávání všeobecných sester a typ pracoviště, kde všeobecná sestra pracuje, spolu souvisí.

Kritérium hodnocení 1: Na přiřazené otázky k předpokladu všichni respondenti z jednoho typu pracoviště odpoví u konkrétní vzdělávací aktivity NAPROSTO SOUHLASÍM NEBO SPÍŠE SOUHLASÍM.

V otázce číslo 5 bylo zjištěno, že respondenti pracující na lůžkovém oddělení interního typu se vzděláváním formou semináře naprosto souhlasí nebo spíše souhlasí v 92,3 %. Respondenti na lůžkovém oddělení chirurgického typu naprosto souhlasí nebo spíše souhlasí se vzděláváním formou konference/ kongresu v 87,5 %. Respondenti na oddělení ambulantního typu naprosto souhlasí nebo spíše souhlasí se vzděláváním formou semináře v 88,9 % a respondenti na oddělení intenzivní a resuscitační péče naprosto souhlasí a spíše souhlasí se vzděláváním formou školící akce v 96,3 %.

Předpoklad 1 byl potvrzen.

Dílčí cíl 2: Zjistit, zda preference formy celoživotního vzdělávání souvisí s nejvyšším dosaženým vzděláním sestry.

Předpoklad 2: Preference formy celoživotního vzdělávání všeobecných sester a nejvyšší dosažené vzdělání všeobecných sester spolu nesouvisí.

Kritérium hodnocení 2: Na přiřazené otázky k předpokladu neodpoví všichni respondenti se stejným nejvyšším dosaženým vzděláním u konkrétní vzdělávací aktivity NAPROSTO SOUHLASÍM NEBO SPÍŠE SOUHLASÍM.

V otázce číslo 5 bylo zjištěno, že respondenti s nejvyšším dosaženým vzděláním s vyšší odbornou školou zdravotnickou naprosto souhlasí nebo spíše souhlasí se vzděláváním formou konference/ kongresu z 86,4 %. Respondenti s nejvyšším dosaženým vzděláním

v bakalářském studijním programu Ošetrovatelství naprosto souhlasí nebo spíše souhlasí se vzděláváním formou semináře z 82,9 %. Respondenti s nejvyšším dosaženým vzděláním v magisterském studijním programu Ošetrovatelství naprosto souhlasí nebo spíše souhlasí se vzděláváním formou konference/ kongresu z 90,6 % a respondenti s nejvyšším dosaženým vzděláním na střední zdravotnické škole naprosto souhlasí nebo spíše souhlasí se vzděláváním formou semináře z 97,7 %.

Předpoklad 2 byl vyvrácen.

Dílčí cíl 3: Zjistit, zda preference formy celoživotního vzdělávání souvisí s délkou praxe všeobecné sestry.

Předpoklad 3: Preference formy celoživotního vzdělávání všeobecných sester a délka praxe všeobecných sester spolu souvisí.

Kritérium hodnocení 3: Na přiřazené otázky k předpokladu všichni respondenti se stejnou délkou praxe odpoví u konkrétní vzdělávací aktivity **NAPROSTO SOUHLASÍM NEBO SPÍŠE SOUHLASÍM.**

V otázce číslo 5 bylo zjištěno, že respondenti s délkou praxe 1-5 let naprosto souhlasí a spíše souhlasí se vzděláváním formou e-learningu v 80 %. Respondenti s délkou praxe 5-10 let naprosto souhlasí nebo spíše souhlasí se vzděláváním formou konference/kongresu v 88,9 %. Respondenti s délkou praxe 10-15 let naprosto souhlasí nebo spíše souhlasí se vzděláváním formou konference/ kongresu v 84,6 %. Respondenti s délkou praxe 15-20 let naprosto souhlasí nebo spíše souhlasí s formou vzdělávání seminářem v 90 %. Respondenti s délkou praxe 20-25 let naprosto souhlasí nebo spíše souhlasí s formou vzdělávání seminářem v 87 %. Respondenti s délkou praxe 25-30 let naprosto souhlasí nebo spíše souhlasí s formou vzdělávání seminářem v 90,5 %. Respondenti s délkou praxe 30 a více let naprosto souhlasí nebo spíše souhlasí s formou vzdělávání seminářem v 91,5 %.

Předpoklad 3 byl potvrzen.

DISKUZE

V bakalářské práci jsme se zaměřili na celoživotní vzdělávání všeobecných sester. Hlavním cílem práce bylo popsat faktory, které ovlivňují preference formy celoživotního vzdělávání u všeobecných sester. Všeobecné sestry jsme kategorizovali dle typu pracoviště, nejvyššího dosaženého vzdělání a délky praxe. V další části jsme vyhodnotili plnění dílčích cílů a v neposlední řadě jsme porovnali výsledky bakalářských prací, které se v minulosti zabývaly podobnou problematikou.

Výzkumným nástrojem byl online dotazník, pro sběr dat byla použita metoda kvantitativní. Položky v dotazníku byly konstruovány jako uzavřené, polootevřené a otevřené. Dotazník byl anonymní. V dotazníkovém šetření odpovědělo 155 všeobecných sester.

V dotazníkové otázce číslo 1, číslo 2, číslo 3 a číslo 4 jsme se zaměřili na identifikaci respondentů. V souboru mají největší zastoupení všeobecné sestry pracující v nemocnici ve Středočeském kraji (36,8 %), nejméně dotázaných všeobecných sester pracuje v nemocnici v Moravskoslezském kraji (1,9 %), v Jihomoravském kraji (1,9 %) a ve Zlínském kraji (1,9 %). Z hlediska typu pracoviště, kde všeobecné sestry pracují v našem výzkumu převažuje lůžkové oddělení interního typu. Dále jsme v šetření zjistili, že nejvyšší dosažené vzdělání největší skupiny dotázaných všeobecných sester bylo vzdělání vysokoškolské ve studijních programech Ošetřovatelství a nejméně početná skupina dotázaných všeobecných sester je s dokončeným magisterským studiem v jiném studijním programu než Ošetřovatelství. V poslední identifikační otázce v dotazníku jsme zjistili, že největší skupina všeobecných sester je ta s délkou praxe delší než 30 let (38,1 %) a nejmenší skupinou všeobecných sester je ta s délkou praxe 5–10 let (5,8 %).

V šesté položce dotazníku jsme se zaměřili na počet absolventů specializačního vzdělávání. Jak jsme předpokládali, většina tedy 72,9 % všeobecných sester se účastnila specializačního vzdělávání. Lze předpokládat, že vzhledem k navyšujícím požadavkům ošetrovatelské péče bude všeobecných sester s absolvovaným specializačním vzděláváním přibývat. Zajímavé bylo zjištění, že se více než polovina, tedy 63,2 % všeobecných sester účastnilo certifikovaného kurzu, z toho vyplývá, že všeobecné sestry preferují účast na specializačním vzdělávání více než účast na certifikovaných kurzech a to o 9,7 %. Z šetření vyplynulo, že nejčastějším důvodem pro účast ve specializačním vzdělávání byl osobní zájem (53,1 %) všeobecných sester a stejný důvod uváděly i všeobecné sestry

u specializačního vzdělávání, kde byl osobní zájem nejčastěji zmiňován v 59,1 %. Velice nás potěšilo, že všeobecné sestry preferují specializační vzdělávání a certifikované kurzy z vlastního zájmu. Překvapivým zjištěním je, že jednou z nejméně preferovaných forem vzdělávání všeobecných sester je vzdělávání formou e-learningu. Na otázku *V rámci celoživotního vzdělávání preferuji vzdělávání formou e-learningu* odpovědělo 44 (28,4 %) všeobecných sester spíše nesouhlasím a 12 (7,7 %) všeobecných sester naprosto nesouhlasím, tento fakt pro nás byl velice překvapivý, vzhledem k aktuálně probíhajícímu globálnímu stavu nouze z důvodu pandemie onemocnění Covid-19, kdy nebylo možné absolvovat některé ostatní formy celoživotního vzdělávání. Naopak celoživotní vzdělávání formou semináře je preferováno u více než poloviny (51,6 %) dotazovaných všeobecných sester a dalších 34,2 % spíše preferuje tuto formu vzdělávání. Díky získaným datům se domníváme, že je tomu tak z důvodu aktivního podílení se na výuce a časové nenáročnosti. Forma celoživotního vzdělávání školící akcí byla u respondentů také často preferována a to z 51 % a spíše preferována z 38,1 %. Vzdělávání formou semináře a školící akce bylo upřednostňováno mnohem častěji než vzdělávání formou e-learningových kurzů, které preferovalo pouze 14,2 % respondentů a spíše upřednostňovalo 23,2 % respondentů.

Naším respondentům jsme položili otázku *uved'te formy vzdělávání (max. 3), které osobně preferujete*. Odpovědi byly různorodé, ale jako nejčastější odpověď jsme zaznamenali celoživotní vzdělávání formou semináře, konference, kongresu a certifikovaného kurzu. Toto zjištění je velice zajímavé a jelikož obdobnou otázku, *kteřou formu celoživotního vzdělávání byste upřednostnil(a)?* položil autor bakalářské práce na téma „Význam celoživotního vzdělávání pro všeobecné sestry“ Roman Holešinský (Holešinský, 2017), rozhodli jsme se výsledky výzkumů porovnat. Bylo zajímavé, že získaná data Holešinského se neshodovali s našimi výsledky, protože nejpreferovanější formou celoživotního vzdělávání vzorku respondentů z jeho bakalářské práce byly semináře, konference, školící akce, e-learningové kurzy a specializační vzdělávání (Holešinský, 2017). Tento rozpor výzkumného šetření přikládáme odlišnosti výzkumného vzorku. V naší bakalářské práci převládají všeobecné sestry s vysokoškolským vzděláním, v bakalářském studijním programu Ošetrovatelství a to z 28,7 %, v magisterském studijním programu Ošetrovatelství to bylo 21,3 %, všeobecné sestry se středoškolským vzděláním v našem vzorku tvoří menšinu a to jen 27,7 %. Když se zaměříme na vzorek respondentů Holešinského (Holešinský, 2017) zjistíme, že u něj převažují všeobecné sestry s nejvyšším dosaženým vzděláním maturitním, a to konkrétně 54 %. Jen 15 % respondentů absolvovalo

vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu Ošetrovatelství a 4 % respondentů absolvovali vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu Ošetrovatelství. Na otázku stejného znění, *jakou formu celoživotního vzdělávání preferujete?* Zjišťovala odpovědi i Jiřina Vovsová v bakalářské práci „Přístup všeobecných sester k celoživotnímu vzdělávání“ (Vovsová, 2017). Její respondenti nejčastěji zmiňovali vzdělávání formou certifikovaných kurzů, odborných konferencí, kongresů a sympozií a specializační studium. Je důležité zmínit, že i zde se výzkumný vzorek Vovsové lišil od našeho výzkumného vzorku. Největším rozdílem byla délka praxe v nemocnici, kde u Vovsové převažují respondenti s délkou praxe kratší než deset let a to z 32,7 % (Vovsová, 2017), zatímco v naší práci tvoří respondenti s praxí kratší deseti let pouze 12,3 %. Po porovnání výsledků ze všech tří bakalářských prací je zřejmé, že nejvyšší dosažené vzdělání i délka praxe v nemocnici ovlivňuje preference celoživotního vzdělávání všeobecných sester.

Zda všeobecné sestry absolvovali specializační vzdělávání jsme zjistili dotazníkovou položkou číslo 6 a z šetření vyplynulo, že 72,9 % respondentů se specializačního vzdělávání účastnilo. Stejně výzkumné šetření prováděla v roce 2017 Petra D'mello (D'mello, 2017), její respondenti se účastnili specializačního vzdělávání jen v 53 %. Rozdílné výsledky v šetření mohou být zapříčiněny stoupající popularitou specializačního vzdělávání v posledních letech, anebo rozdílným vzorkem respondentů. D'mello měla většinu respondentů s nejvyšším dosaženým vzděláním středoškolským, a to konkrétně 77 %, přičemž v našem výzkumném vzorku tvořily středoškolsky vzdělané všeobecné sestry pouze 27,7 % respondentů, což je o 49,3 % méně.

Předpokládali jsme, že preference formy celoživotního vzdělávání všeobecných sester a typ pracoviště, kde všeobecná sestra pracuje spolu souvisí. Tento předpoklad se nám potvrdil získanými daty z otázky číslo 2, číslo 5 a číslo 12, kde jsme zjistili, že všeobecné sestry na lůžkovém interním oddělení nejvíce preferují vzdělávání formou seminářů, stejně jako všeobecné sestry na interních ambulancích a všeobecné sestry na chirurgických ambulancích. Naopak všeobecné sestry na lůžkovém oddělení chirurgického typu preferují vzdělávání účastí na konferencích, kongresech a sympoziích. Jak jsme předpokládali, všeobecné sestry na oddělení intenzivní a resuscitační péče nejvíce preferují formu specializačního vzdělávání.

Dále jsme předpokládali, že preference formy celoživotního vzdělávání všeobecných sester a nejvyšší dosažené vzdělání spolu nesouvisí. Tento předpoklad se nám podařilo vyvrátit, protože ze získaných dat z otázky číslo 3, číslo 5 a číslo 12 jsme zjistili, že všeobecné sestry s nejvyšším dokončeným vzděláním na vyšší odborné škole zdravotnické preferují vzdělávání formou účasti na akcích, konferencích, kongresech a sympoziích, naopak všeobecné sestry s nejvyšším dokončeným vzděláním v bakalářském studijním programu Ošetrovatelství volí raději vzdělávání formou semináře, stejně jako všeobecné sestry s nejvyšším dokončeným vzděláním na střední zdravotnické škole. Zajímavé je, že všeobecné sestry s nejvyšším dokončeným vzděláním v magisterském studijním programu Ošetrovatelství preferují stejnou formu vzdělávání jako všeobecné sestry s nejvyšším dokončeným vzděláním na vyšší odborné škole zdravotnické, tedy účast na akcích, konferencích, kongresech a sympoziích. Tento předpoklad nám vyvrátila i komparace s kvalifikační prací Holešinského (Holešinský, 2017), kde rozdílný vzorek respondentů zapříčinil odlišné výsledky výzkumného šetření.

Posledním předpokladem bylo, že preference formy celoživotního vzdělávání všeobecných sester a délka praxe všeobecných sester spolu souvisí. Tento předpoklad se nám podařilo potvrdit pomocí dat získaných z dotazníkových položek číslo 4, číslo 5 a číslo 12. Všeobecné sestry s nejkratší délkou praxe 1-5 let preferují jako jediné vzdělávání formou e-learningu. Předpokládáme, že je zde více čerstvých absolventů vysokých a vyšších odborných škol a mají blíže k online vzdělávání. Všeobecné sestry s délkou praxe 5-10 let a všeobecné sestry s délkou praxe 10-15 let preferují vzdělávání účastí na školicích akcích, na kongresech a na sympoziích. Naopak všeobecné sestry s délkou praxe 15-20 let, všeobecné sestry s délkou praxe 20-25 let, všeobecné sestry s délkou praxe 25-30 let a všeobecné sestry s délkou praxe delší než 30 let preferují převážně vzdělávání formou semináře. Předpoklad se nám potvrdil i komparací s bakalářskou prací Vovsové (Vovsová, 2017), kde byly výsledky výzkumného šetření v rozporu s našimi výsledky, z důvodu odlišného vzorku respondentů.

LIMITY VÝZKUMU

Jako limit výzkumu se ukázala epidemiologická situace související s Covid-19, tento fakt ztížil výzkumné šetření. Několik nemocnic, které jsme kontaktovali nám nepovolili vykonávat výzkum, z důvodu velké vytíženosti všeobecných sester a omezeného nemocničního provozu.

DOPORUČENÍ PRO PRAXI

V bakalářské práci jsme se zaměřili na celoživotní vzdělávání v profesi všeobecné sestry, především na faktory ovlivňující preference forem CŽV. Výsledky dotazníkového šetření budou předány poskytovatelům zdravotní péče.

Po vyhodnocení dat z výzkumného šetření jsme zjistili, že všeobecné sestry vybírají formy vzdělávání nejčastěji dle flexibility a časové nenáročnosti, i přesto většinově nepreferují vzdělávání formou e-learningu. Zároveň je forma e-learningu vhodnou formou při eskalaci globálního stavu nouze z důvodu pandemie onemocnění Covid-19. Proto navrhujeme zpracování odborného článku na téma výhody celoživotního vzdělávání pomocí e-learningových kurzů.

ZÁVĚR

Cílem naší bakalářské práce Celoživotní vzdělávání v profesi všeobecné sestry bylo popsat faktory, které ovlivňují preference formy celoživotního vzdělávání všeobecných sester. Prvním dílčím cílem bylo zjistit, zda se liší preference formy celoživotního vzdělávání dle typu oddělení, kde všeobecná sestra pracuje. Předpokládali jsme, že pracoviště kde všeobecná sestra pracuje a preference formy celoživotního vzdělávání spolu souvisí. Tento předpoklad jsme potvrdili dotazníkovým šetřením. Druhým dílčím cílem bylo zjistit, zda preference formy celoživotního vzdělávání souvisí s nejvyšším dosaženým vzděláním sestry. Předpokládali jsme, že nejvyšší dosažené vzdělání a preference formy celoživotního vzdělávání spolu nesouvisí. Tento předpoklad jsme vyvrátili dotazníkovým šetřením. Třetím dílčím cílem bylo zjistit, zda preference formy celoživotního vzdělávání souvisí s délkou praxe všeobecné sestry. Předpokládali jsme, že délka praxe všeobecných sester a preference formy celoživotního vzdělávání spolu souvisí. Tento předpoklad jsme potvrdili dotazníkovým šetřením. V praktické části jsme porovnávali výsledky výzkumného šetření s 3 výzkumy, ve všech případech se zjištěné informace částečně neshodovaly s našimi získanými informacemi, předpokládáme že tento fakt byl způsoben odlišným vzorkem respondentů a jiným časovým obdobím.

V bakalářské práci jsme zjistili, jaké formy celoživotního vzdělávání všeobecné sestry preferují a z jakého důvodu. Je důležité, aby byla dostatečná nabídka nejvíce preferovaných forem celoživotního vzdělávání, a proto pokud bude práce obhájena, budou výsledky bakalářské práce veřejně v digitální knihovně Západočeské univerzity v Plzni a přeoslány vrchním sestrám v nemocnicích, kde výzkum probíhal. Pro větší validitu dat doporučujeme dále pokračovat ve výzkumném šetření s větším vzorkem respondentů.

SEZNAM LITERATURY

1. LÉKAŘSKÁ FAKULTA UNIVERZITA KARLOVA. *Historie 1. lékařské fakulty* [online]. [citace 26.2.2022]. Dostupné z: <https://www.lf1.cuni.cz/historie>.

BRITISH RED CROSS. *The beginning of the red cross* [online]. [citace 10.1. 2022]. Dostupné z: <https://www.redcross.org.uk/about-us/our-history/the-beginning-of-the-red-cross>.

D'MELLO, Petra. *Profesní vzdělávání a kompetence všeobecných sester*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017.

DAVIE, Cyril. *Lady with a lamp: the story of Florence Nightingale*. Británie: Lutterworth Press, 1958. ISBN: 0718826418.

DRAHOŠ, Denis. *Podporujeme vysokoškolské vzdělávání sester* [online]. 2018 [citace 17.2.2022]. Dostupné z: <https://zdravi.euro.cz/clanek/podporujme-vysokoskolske-vzdelavani-sester-486889>.

DUINOVÁ, Nancy. *Historie medicíny od pravěku do roku 2020*. Praha: Slovart, 1997. ISBN: 80-85871-04-1.

HARTL, Pavel; HARTLOVÁ, Helena. *Psychologický slovník*. Třetí aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0873-0.

HAVLÍČKOVÁ, Jana. *Postoje zdravotních sester k neformálnímu profesnímu vzdělávání*. Studia Paedagogica. Brno: Masarykova univerzita, 2012, roč. 17 [18.2.2022]. ISSN 1803-7437.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

HOLEŠINSKÝ, Roman. *Význam celoživotního vzdělávání pro všeobecné sestry* [online]. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2017 [citace 8.3.2022]. Dostupné z: <https://isz.vspj.cz/bp/get-bp/student/46864/thema/6153>.

INSTITUT POSTGRADUÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ VE ZDRAVOTNICTVÍ. *Detail vzdělávací akce č.210312114* [online]. [citace 25.1.2022]. Dostupné z: <https://www.ipvz.cz/vzdelavaci-akce/56469-odborna-staz-funkcni-vysetreni-plic-pro-sestry-a-laborantky>.

JELÍNKOVÁ, Květuše. *Motivace všeobecných sester k celoživotnímu vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita, 2021.

JURÁSKOVÁ, Dana. *Celoživotní vzdělávání sester a kreditní systém* [online]. 2006 [citace 27.1.2022]. Dostupné z: <https://www.medicinapropraxi.cz/pdfs/med/2006/05/11.pdf>.

KUČERA. *Výročí otevření první ošetrovatelské školy v roce 1916* [online]. 2006. [citace 28.9.2021]. Dostupné z: <https://zdravi.euro.cz/clanek/sestra/vyroci-otevreni-prvni-statni-oseetrovatelske-skoly-v-roce-1916-277587>.

KUTNOHORSKÁ, Jana. *Historie ošetrovatelství*. Praha: Grada, 2010. ISBN: 978-80-247-3224-4.

KUTNOHORSKÁ, Jana. *Výzkum v ošetrovatelství*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2713-4.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Certifikovaný kurz- základní informace* [online]. 2014 [citace 27.1.2022]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/certifikovany-kurz/>.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce ošetrovatelství* [online]. 2021 [citace 24.11.2021]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/9584/21397/Koncepce_oseetrovatelstvi_vestnik_6_2021.pdf.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Přehled oborů a vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků* [online]. 2021 [citace 22. 11.2021]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/prehled-oboru-a-vzdelavani-nelekarskych-zdravotnickych-pracovniku/#VS-5> .

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Specializační vzdělávání - základní informace* [online]. 2016 [citace 27.1.2022]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/specializacni-vzdelavani/>.

NÁRODNÍ CENTRUM OŠETŘOVATELTSVÍ A NELÉKAŘSKÝCH ZDRAVOTNICKÝCH OBORŮ. *Informace o specializačním vzdělávání* [online]. 6.8. 2020 [citace 15.12.2021]. Dostupné z: <https://www.nconzo.cz/cs/informace-o-specializacnim-vzdelavani>.

NÁRODNÍ CENTRUM OŠETŘOVATELTSVÍ A NELÉKAŘSKÝCH ZDRAVOTNICKÝCH OBORŮ. *Nabídka vzdělávacích akcí* [online]. 2021 [citace 15.12.2021]. Dostupné z: <https://www.nconzo.cz/file/f372f5904250e78bf636e403a3c363499df83949>.

NÁRODNÍ CENTRUM OŠETŘOVATELTSVÍ A NELÉKAŘSKÝCH ZDRAVOTNICKÝCH OBORŮ. *Nabídka vzdělávacích akcí* [online]. [citace 3.1. 2022]. Dostupné z: <https://www.nconzo.cz/cs/nabidka-akci?type=2&organizer=0>.

NÁRODNÍ SOUSTAVA POVOLÁNÍ. Všeobecná sestra [online 22.3. 2022]. 2.10. 2018. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/vseobecna-sestra-0359>.

Nařízení vlády 31/2010 Sb., o oborech specializačního vzdělávání a označení odbornosti zdravotnických pracovníků se specializovanou způsobilostí.

NIKLÍČEK, Ladislav. *Dějiny medicíny v datech a faktech*. Praha: Avicencum, 1985. ISBN: 08-042-85.

PLAMÍNEK, Jiří. *Tajemství motivace*. Třetí rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-9745-8.

PLAMÍNEK, Jiří. *Vzdělávání dospělých*. Druhé rozšířené vydání. Praha: Grada, 2014. ISBN: 978-80-247-4806-1.

PLEVOVÁ, Ilona. *Ošetřovatelství I*. Praha: Grada, 2018. ISBN: 978-80-271-0888-6.

PRAŽSKÝ, Bohumil. *Historie vzdělávání všeobecných sester* [online]. 10.2.2012 [citace 16.3. 2022]. Dostupné z: <https://zdravi.euro.cz/clanek/sestra/historie-vzdelavani-vseobecnych-sester-463433>.

PROŠKOVÁ, Eva. Vývoj vzdělávání zdravotních sester- 2. díl [online]. 7.7.2015 [citace 24.3. 2022]. Dostupné z: <https://www.florence.cz/casopis/archiv-florence/2015/7/vyvoj-vzdelavani-zdravotnich-sester-2-dil/>

ROD, Aleš. E-LOGOS, *Electronic journal for philosophy*, Likertovo škálování. Praha VŠE, 2012. ISSN 1211-0442.

RUDOLFINERHAUS PRIVATE HOSPITAL. *Tradition and history* [online]. [citace 3.10.2021]. Dostupné z: <https://www.rudolfinerhaus.at/en/rudolfinerhaus/tradition-history/>.

SAK, P. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*, 1 vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2007. ISBN 978-80-7367-230-0.

VÉVODA, Jiří. *Motivace sester a pracovní spokojenost ve zdravotnictví*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4732-3.

VOVSOVÁ, Jiřina. *Přístup všeobecných sester k celoživotnímu vzdělávání* [online]. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2017 [citace 9.3.2022]. Dostupné z: https://dspace.tul.cz/bitstream/handle/15240/26552/Bakalarska_prace__Vovsova_Jirina.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání.

Vyhláška č. 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků

VYTEJČKOVÁ, Renata. *Ošetrovatelské školy slaví letos sto let od svého zřízení* [online]. 2014. [citace 28.9.2021]. Dostupné z: <https://www.florence.cz/casopis/archiv-florence/2014/7/osetrovatelske-skoly-slavi-letos-sto-let-od-sveho-zrizeni/>.

WHELAN, Jean; BUHLER-WILKERSON, Karen. *American nursing: an introduction to the past* [online]. USA: Penn Nursing, 2011 [citace 27.12.2021]. Dostupné z: <https://www.nursing.upenn.edu/nhhc/american-nursing-an-introduction-to-the-past/>.

Zákon č. 96/2004 Sb., Zákon o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních).

ZELINKA, Patrik. *Historie ošetrovatelských škol* [online]. 2014. [citace 28.9.2021]. Dostupné z: <https://www.florence.cz/odborne-clanky/florence-plus/historie-osetrovatelskych-skol/>.

ZYCHOVÁ, Vladimíra. *Významné mezníky ve vývoji českého novodobého školství- od Marie Terezie po Sametovou revoluci*. Slovo a obraz v komunikaci s dětmi. Ostrava: pedagogická fakulta, 2016, ročník 6, str. 55-61 [citace 13.12.2021]. ISSN 1805-1464.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha číslo 1 - žádost o výzkumné šetření

Příloha číslo 2 - dotazník

PŘÍLOHY

Příloha číslo 1- žádost o výzkumné šetření

Vážení,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, zpracovaná data z dotazníků budou prezentována v mé bakalářské práci „Celoživotní vzdělávání v profesi všeobecné sestry“. Cílem výzkumu je popsat faktory, které ovlivňují preference formy celoživotního vzdělávání všeobecných sester. Účast při vyplňování dotazníku je dobrovolná a všechny odpovědi budou zpracovány anonymně, využity budou pouze pro účel bakalářské práce. Vyplnění Vám zabere 5–10 minut.

Moc děkuji za ochotu a vážím si Vašeho času.

Studentka Západočeské univerzity v Plzni, Fakulty zdravotnických studií Alena Mastíková

Příloha číslo 2- dotazník

1) Nemocnice, ve které pracujete se nachází v

Hlavním městě Praha
Jihočeském kraji
Jihomoravském kraji
Karlovarském kraji
Královohradeckém kraji
Libereckém kraji
Moravskoslezském kraji
Olomouckém kraji
Pardubickém kraji
Plzeňském kraji
Středočeském kraji
Ústeckém kraji
Vysočině
Zlínském kraji

2) Vyberte, na jakém typu oddělení/ na jakém úseku pracujete

Oddělení interního typu - lůžka
Oddělení chirurgického typu - lůžka
Ambulance interního typu
Ambulance chirurgického typu
Intenzivní a resuscitační péče
Domácí péče

3) Vaše nejvyšší dosažené vzdělání je

Střední zdravotnická škola
Vyšší odborná škola zdravotnická
Bakalářský studijní program ošetrovatelství
Magisterský studijní program ošetrovatelství

4) Délka Vaší zdravotnické praxe je

1-5 let
5-10 let
10-15 let
15-20 let
20-25 let
25-30 let
30+ let

5) U jednotlivých tvrzení zaškrtněte jednu odpověď, která odpovídá Vašemu názoru

Naprostou souhlasím

Spíše souhlasím

Ani souhlasím, ani nesouhlasím

Spíše nesouhlasím

Naprostou nesouhlasím

- a) V rámci celoživotního vzdělávání preferuji vzdělávání formou semináře
- b) V rámci celoživotního vzdělávání preferuji vzdělávání formou školící akce
- c) V rámci celoživotního vzdělávání preferuji vzdělávání formou konference nebo kongresu
- d) V rámci celoživotního vzdělávání preferuji vzdělávání formou e-learningových kurzů
- e) V rámci celoživotního vzdělávání preferuji vzdělávání formou samostatného studia odborné literatury

6) Absolvovala jste specializační vzdělávání?

Ano

Ne

Právě se účastním specializačního vzdělávání

Zatím se neúčastním specializačního vzdělávání, ale jsem do něj zařazen/a

Zatím se neúčastním specializačního vzdělávání, ale mám zájem se účastnit

7) Pokud jste absolvovala specializační vzdělávání nebo právě studujete, napište v jaké specializaci

8) Pokud jste absolvovala specializační vzdělávání nebo právě studujete, důvodem pro studium bylo/ je

Požadavek zaměstnavatele

Zvyšování kompetencí

Osobní zájem

9) Absolvovala jste certifikovaný kurz?

Ano

Ne

Právě se účastním certifikovaného kurzu

Zatím se neúčastním certifikovaného kurzu, ale jsem do něj zařazen/a

Zatím se neúčastním certifikovaného kurzu, ale mám zájem se účastnit

10) Pokud jste absolvovala certifikovaný kurz, nebo se právě účastníte, napište jaký

11) Pokud jste absolvovala certifikovaný kurz, nebo se právě účastníte, důvodem pro absolvování bylo/ je

Požadavek zaměstnavatele

Zvyšování kompetencí

Osobní zájem

12) Uveďte formy vzdělávání (max. 3), které osobně preferujete

13) Uveďte krátce, proč uvedené formy/ formu vzdělávání preferujete